

— MOZAIK —

6
listnik 27

ustvarjamo gibanje

Škofja Loka

dz 0

MOZAIK

2007

070.489(497.42e)ezniki)

120080259,6

COBISS c

KNJIŽNICA ŠKOFJA LOKA

KNJIŽNICA
IVANA TAVČARJA
ŠKOFJA LOKA

Iz vsebine:

Poslovno leto 2007 se zaključuje

Pristojnosti in odgovornosti nadzornega sveta

Minister Turk na obisku v Domelu

Priprave na predsedovanje EU

Intervju: Janko Šmid

Mesec december je mnogim pri srcu zaradi številnih praznikov, drugi pa ga prav zaradi tega ne marajo preveč. Prav decembra je običajno veliko dela in ker se je močno razširila navada, da poskušamo zadnji mesec v letu mrzlično postoriti vse stvari hkrati, nam potem zmanjka časa za resnične razsežnosti praznika. Priprave na veseli december, kot ga je poimenovala današnja potrošniška družba, stečejo že novembra s krašenjem mest in se stopnjujejo do prave nakupovalne mrzlice v decembru z Miklavževimi nakupi, s skrbnostjo, da bo kaj pustil še Božiček in da Dedek mrz obilno napolni malho.

Štefan Bertoncelj
Glavni urednik

Uvodnik	3
Nadzorni svet	4
Kaj nas motivira?	5
Minister Turk na obisku	6
Meritve ekoloških parametrov	6
Milijon motorjev za Hoover	8
Evropski teden varnosti in zdravja pri delu	8
Načrt nove gradnje	10
Naš sindikat	11
Intervju z g. Jankom Šmidom	12
Priprave na predsedovanje EU	13
Tudi pozimi cepljenje proti klopm	14
Kajenje in nov kadilski zakon	15
Še nekaj podatkov o kajenju	16
Najlepši mesec v letu	18
27. medobčinske športne igre	19
Sankanje poleti in pozimi	20
Nogometni klub Železniki ostal brez igrišča	22
Novoletna nagradna križanka	23

Prava praznična vsebina je v komunikaciji med ljudmi, to je čas za družino, prijatelje, znance in tudi za poslovne prijatelje in sodelavce. To je tudi čas, ko preletimo dogodke, ki so se zgodili v preteklem letu in je čas, ko si postavimo cilje za prihajajoče leto.

Leto 2007 je bilo zaznamovano z obilico dogodkov. Vanj smo vstopili z novo vizijo, novim poslanstvom in sloganom „Ustvarjamo gibanje. Na mestu, kjer je stala stara okrogla stavba, je zrasla nova sodobna hala, ki povezuje vse poslovne prostore v funkcionalno celoto. Zaključek investicije smo želeli praznovati z otvoritvijo, ki nam jo je žal preprečila povodenj. Država se je umaknila iz Domela in prodala svoj delež pooblaščenki Domela. Aktualnih novic in vsebin v Mozaiku vsekakor ni primanjkovalo in kaže, da bo tudi prihajajoče leto polno dogajanja. V naslednjem letu bomo investirali v nove programe: avtomobilski program, ventilatorji in komponente. Zahteve trga terjajo nenehen napredek, višjo kakovost, nižje cene in zmanjševanje stroškov, je zapisala predsednica uprave dr. Rejčeva.

Še v tem letu bo padel zastor proti zahodu s premaknitvijo schengenske meje, leto 2008 pa bo zaznamovalo predsedovanje Slovenije v EU.

Prazniki prinašajo čas za pogovor, pridih ustvarjalnosti, veselja, pričakovanja, obdarovanja in pisanja voščil. Božično novoletni še posebej. Vsem bralcem želim prav lepe praznike in obilo takšnih in drugačnih uspehov v letu, ki prihaja. Ob tej priliki se zahvaljujem vsem, piscem besedil, fotografom, avtorjem fotografij, oblikovalcem, prevajalki, lektorici in članom uredniškega odbora za uspešno sodelovanje pri načrtovanju, kreiranju, oblikovanju in realizaciji glasila Mozaik.

DOMEL®

Domel, proizvodnja elektromotorjev in gospodinskih aparatov Železniki, d.d.
Otoki 21, 4228 Železniki, Slovenija, tel.: +386 4 51 17 100,
fax: +386 4 51 17 106, info@domel.com; www.domel.com

MOZAIK - brezplačno glasilo podjetja Domel d.d.
naslov uredništva: Glasilo Mozaik - Domel, Otoki 21, 4228 Železniki
tel.: 04 51 17 192, fax: 04 51 17 193; e-mail: stefan.bertoncelj@domel.si
Uredniški odbor: glavni in odgovorni urednik: Štefan Bertoncelj;
člani odbora: Tadeja Bergant, Anita Habjan, Danica Jelenc, Romana Lotrič,
Andreja Kenda, Katarina Prezeli, Darinka Šekli;
foto: Anita Habjan, Tomaž Lunder, Boštjan Žepić, foto arhiv, Ludvik
Benedičič, Egi Žaberl;
grafično oblikovanje: Klemen Budna/GTO Košir; lektorica: Majda Tolar;
tisk: Tiskarna GTO Košir; Leto 2007, Številka 6; Letnik 27; Izvodov: 1750
Stališča avtorjev ne odražajo nujno stališč uredništva.

Na naslovnici: Božična zvezda
foto Štefan Bertoncelj

UVODNIK

POSLOVNO LETO 2007 SE ZAKLJUČUJE

Pred koncem leta pogledamo nazaj na hitro minulo leto in ocenimo, kakšen je rezultat glede na predhodne načrte. Predlani smo načrtovali poslovno leto, ki je steklo v okvirih plana, kasneje pa so se surovine še vedno dražile, predvsem baker, jeklo in nafta. Ker sta baker in nafta na osnovi dolarske valute, je to delno omililo stanje, vendar je vplivalo tudi na poslovni rezultat. Načrtovali smo tudi boljše obvladovanje stroškov.

Spremembo logotipa smo naredili po dogovorjenih vrednotah in viziji. Rdeča barva Domelovega logotipa predstavlja gibanje, rast, ustvarjalni nemir, ki je prisoten v nas. Vendar pa se pogosto zgodi, da kar ne vemo, kje in kako začeti. V naravi so skoki večinoma navzdol in ne navzgor, zato se tudi pri napredku moramo zavedati, da je najbolj gotov načrtovan, postopen, temeljit, ki terja veliko vztrajnosti, samozaupanja in zaupanja v druge.

Jožica Rejec
Predsednica uprave

Domel Holding družba pooblaščenka je 29.5.2007 od Investicijske družbe KAD, SOD, Poteze in IMP Promont na licitaciji pridobila pravico do nakupa 594.000 delnic družbe Domel d.d. Pred skupščino Domel Holdinga, ki je bila 5.6.2007, smo postali 98,68 % lastnik našega podjetja Domel d.d. Za odkup delnic smo najeli kredit, ki ga bomo z dobrim poslovanjem odplačali.

Lani smo zaključili veliko investicijo v proizvodne prostore brizgalnice, montaže in skladišč. Poslovni prostori obsegajo 4700 m² površine, stroški pa so znašali 3,7 mio €. V njih so se takoj po izgradnji pričele odvijati proizvodne dejavnosti. Nove proizvodne prostore smo načrtovali slavnostno odpreti 18.9. ob prisotnosti g. predsednika vlade Janeza Janše, ministrov g. Andreja Vizjaka, g. Janeza Podobnika in g. Karla Erjavca. Vodna ujma je to preprečila. Ob odstranjevanju posledic poplavl se je prebudila vsa energija boja za obstoj in sodelovanje v zaposlenih v Domelu. Prav tako pa tudi izjemna solidarnost do Domelovih zaposlenih in

Domela po vsej Sloveniji in Evropi. Ocenjena škoda v Domelu je na strojih, zalogah, stavbah in zemljiščih in poslovni škodi 7,6 mio €, od tega smo odpisali za 1,4 mio € zalog in imeli okrog 400.000 € stroškov interventnih posegov na opremi, parkirišču in v okolici. Z zavarovalnico, donacijami in pomočjo države bomo letos pokrili polovico stroškov. V naslednjem letu pričakujem, da nam bo uspelo del škode, ki je nastala zaradi poplav, pokriti s pomočjo državnih sredstev, ki so namenjena za pomoč prizadetim podjetjem v poplavlach 18.9.2007.

V letu 2007 smo postali lastniki stavb in zemljišča v Retečah in prevzeli dolgove podjetja Corona, ki je v zadnji fazi likvidacije.

Lani smo ustanovili tudi podjetje Energija, ki se je letos že vključevalo v sofinancirane raziskovalne projekte in raziskave slovenskega trga čistih energijskih napajalnih sistemov.

Na avtomobilskem programu smo pričeli s poskusno serijo koračnih motorjev in podpisali pogodbo še z drugim kupcem.

Pričeli smo s pripravami proizvodnih prostorov za ta program, ki bo organizacijsko spadal v PE SE.

Naslednje leto nam prinaša nove zahteve svetovnega trga, kjer se zahteve po neprestanem napredku in rasti preprosto nikoli ne ustavijo. Čakajo nas zahtevne naloge izboljšanj in trdega preiščenega dela na vseh korakih, da bomo šli v korak s svetom in uspešno zaključili leto. Letos smo z odkupom delnic Domela dokazali, da zaupamo vase. V času poplav in pri odpravljanju posledic smo dokazali da znamo trezno razmišljati, stopiti skupaj in ukrepati na najboljši način. Hvala vsem. Pojdimo s tem v naslednje leto.

Želim vam, da si v toplini vaših domov delite ljubezen v družini in krogu prijateljev, spoznavate svoja notranja bogastva in si vzamete čas za odkrivanje smisla življenja. Želim vam vesel Božič in veliko lepega v Novem letu 2008, težave pa vzemimo kot izziv za našo rast.

*Vesele božične praznike
in
srečno novo leto 2008*

NADZORNI SVET

PRISTOJNOSTI IN ODGOVORNOSTI

Alojz Megušar

V skladu z določbami Zakona o gospodarskih družbah je nadzorni svet organ nadzora v delniški družbi. Način izvolitve, število članov ter način dela so definirani v Zakonu o gospodarskih družbah (ZGD-1), statutu družbe ter poslovniku, ki ga nadzorni svet sprejme za svoje delovanje.

Poleg zakonskih osnov NS lahko pri svojem delovanju upošteva tudi pravila dobre prakse, ki jih je pri nas sprejetim Kodeksom upravljanja javnih delniških družb sprejelo Združenje članov nadzornih svetov skupaj z Ljubljansko borzo in Združenjem Manager.

Javne delniške družbe (to so tiste, katerih delnice kotirajo na borzi vrednostnih papirjev) se morajo do upoštevanja kodeksa javno opredeliti, nejavnim pa tega ni potrebno, vendar pa ni razloga, da se ne bi upoštevala dobra praksa, ki ji kodeks poskuša slediti.

Nadzorni svet mora po diktaciji zakona pri opravljanju svojih nalog ravnati v dobro družbe, s skrbnostjo vestnega in poštenega gospodarstvenika. Člani nadzornega sveta so za svoje delo tudi odškodninsko odgovorni.

Katere so torej temeljne pristojnosti nadzornega sveta? Opredelimo jih lahko z naslednjimi nalogami:

- Nadzor vodenja poslov družbe
- Pregled in preverjanje knjig in dokumentacije družbe
- Pridobivanje informacij in poročil od uprave
- Imenovanje in odpoklic uprave
- Pregled in sprejem letnega poročila
- Zahteva po posebni reviziji, ldr.

Tako bi lahko na kratko s formalnega vidika opredelili delovanje nadzornega sveta. Kako pa to izgleda v praksi?

Formulacija, da nadzorni svet ravna v dobro družbe, ne pove veliko, dokler ne definiramo, kaj je v dobro družbe. Pri tem kot družbo smatramo podjetje kot tako, skupaj z delavci, kupci, dobavitelji, financerji ter nenazadnje tudi lastniki. Ponavadi se kot cilj poslovanja družbe postavlja maksimiranje vrednosti družbe. Ta cilj je s finančnega vidika popolnoma konsistenten, vendar ga je potrebno gledati dolgoročno. V tem kontekstu ukrepi, ki ogrožajo obstoj podjetja in imajo mogoče pozitiven vpliv na vrednost, niso v dobro družbe. Zato je za nadzorni svet pomembna tudi neodvisnost, da posamezni interesi ne prevladajo nad skupnimi.

Pregled dela NS v letu 2007

Nadzorni svet je od svoje izvolitve na skupščini dne 24.7.2006 imel 6 rednih in eno izredno sejo.

Na prvi seji je bila odpoklicana uprava družbe in imenovana nova predsednica uprave dr. Jožica Rejec.

NS je takoj na drugi seji zadolžil novo upravo za pripravo strateškega plana za obdobje svojega mandata ter gospodarskega plana za leto 2007. Dobra priprava strateškega plana je po mojem mnenju bistvenega pomena za nadzorno funkcijo, tako glede usmeritve in rezultatov poslovanja kot tudi dejstva, da je bil eden od razlogov za menjavo uprave prav nedefiniranost strategije poslovanja. Priprava dolgoročnega plana se je zato nekoliko zavlekla. Do konca leta 2006 je NS sprejel smernice za plan 2007, srednjeročni plan 2007 – 2011 pa je sprejel na seji v aprilu 2007.

V zvezi s pripravljenimi dokumenti lahko trdimo, da niso v celoti izpolnili naših pričakovanj glede vsebine in forme, njihova glavna usmeritev pa je prestrukturiranje programa, ki bo omogočal rast in tudi izboljšanje rezultatov poslovanja.

NS je v skladu s svojimi pristojnostmi sprejel letno in revizorjevo poročilo ter sprejel dokumente, potrebne za obravnavo na skupščini.

V letu 2007 se je zgodilo še nekaj pomembnih dogodkov, ki jih ne smemo spregledati. Kor prvo je družba pooblaščenka odkupila delež od vseh lastnikov (razen fizičnih oseb) in tako postala več kot 99 % lastnica družbe. To sicer nima neposrednega vpliva na NS družbe Domel, vendar pa bo taka lastniška struktura omogočila vpeljavo organizacijskih sprememb, ki bodo pozitivno vplivale na vodenje in nadzor poslovanja. V sedanjih obliki dveh pravnih oseb (pooblaščenke in družbe Domel) se nekatere stvari podvajajo, zaradi neusklajenosti pa včasih pride do nepotrebnih nesoglasij.

Drugi dogodek, ki je nedvoumno prišel v nepravem času (seveda s tem ne mislim, da je za tak dogodek kdaj pravi čas), pa so poplave v septembru. Stanje, kot ga je bilo videti tisto sredo, je bilo res nepredstavljivo. Zato izkoriščam to priložnost za pohvalo vsem, ki so sodelovali pri sanaciji in dosegli, da so se stvari začeli odvijati naprej v relativno kratkem času. Na izredni seji, ki je bila posvečena tem dogodkom, smo apelirali na upravo, da naredi vse potrebno za pridobitev sredstev iz državnih virov za finančno sanacijo dejanske škode.

Z vidika NS so ti dogodki izredno negativni tudi zaradi tega, ker je potrebno poslovanje v letu 2007 gledati na dva načina »s poplavami« ali »brez poplav« – oziroma pred poplavami ali po poplavah. To je slabo z dveh vidikov. Prvič, ker je tudi nekatere slabosti sedaj lažje skriti »pod poplave«, drugič mora ob takih dogodkih kritična ost nekoliko otopiti.

Ti dogodki pa so nas spomnili tudi na to, da je v družbi treba posvetiti več pozornosti prepoznavanju in upravljanju vseh rizikov poslovanja. To področje je nekoliko zapostavljeno in ga bo v bodoče potrebno ojačati.

Na zadnji seji v oktobru 2007 je NS obravnaval rezultate poslovanja v 9 mesecih tekočega leta. Rezultati so ne glede na dogodke v septembru slabši od pričakovanih in planiranih. Večina glavnih kazalcev rezultatov poslovanja ima negativni trend.

NS je na zadnji seji tudi zavzel stališče, da bo potrebno že pri pripravi plana za leto 2008 zaostri odgovornost posameznih vodij programov za postavitev planov, predvsem pa za doseganje zastavljenih ciljev. Premiki se po mnenju NS dogajajo prepočasi.

Na koncu vseeno ostanimo optimistični, posebno še v teh dneh ob koncu leta. Želim vam vsem srečno in uspešno 2008.

KAJ

NAS MOTIVIRA?

Spoštovani sodelavci!

V leto 2007 smo vstopili polni energije in z visokimi cilji.

Spremembe so nas motivirale k zavzetemu delu. Vpeljali smo nov logotip, postavili novo vizijo, vrednote in temeljna načela Domela. Zgodil se je tudi zgodovinsko pomemben odkup delnic Domela d.d., kar lahko primerjamo samo še z osamosvojitvijo Slovenije. Od takrat naprej ni nobenega dvoma več – svojo prihodnost ustvarjamo sami. Pa vendarle nismo bili v celoti zadovoljni z doseženim in videnjem prihodnosti – upravičeno.

Zgodile so se nam poplave, ki so odnesle kar nekaj materialnih dobrin; tako posameznikom kot podjetjem. Nekatera skladišča so bila praktično očiščena – odplavljena. Deležni smo bili pomoči z vseh koncev Slovenije. Železniki so bili v tistem času center pozitivne energije v Sloveniji. Pa nam je uspelo zadržati to pozitivno energijo?

Lojze Demšar

Poplave in reševanje posledic so priložnost za prenovu. Ne samo za prenovu naših domov in podjetij, pač pa tudi za prenovu nas samih; priložnost za katarzo.

Ker že od 18. septembra zavzeto delamo vse sobote, praznike pa tudi kakšno nedeljo, se upravičeno sprašujemo: „Kaj nas motivira?“

Motivacija je tisto, zaradi česar ljudje določenih sposobnostih in z določenim znanjem delamo. Brez motivacije človek ne more opraviti nobene dejavnosti, ne more zadovoljiti svojih potreb. Posebej je potrebna motivacija za delo, saj nam pomaga, da uresničimo svoje cilje in cilje podjetja. Motivacija je kot orodje za krmiljenje naših aktivnosti v željeno smer. Temu procesu rečemo motiviranje.

Ne glede na različne teorije in motivacijske dejavnike se ti skoraj vedno gibljejo med »nagradami in kaznimi«.

Kaj nas torej motivira: bližina službe, strah pred izgubo službe, denar, osebna rast, vodje, zadovoljni kupci, pritiski kupcev, uspeh podjetja, uspešni projekti, pripadnost podjetju, socialna varnost?

Za motivacijo sodelavcev sta pomembna vizija in poslanstvo podjetja. Znano je dejstvo, da zavzetost za delo hitro in vztrajno raste, če so sodelavci seznanjeni z vizijo podjetja, saj so s tem jasne smernice in okviri za njihovo delovanje.

Dolgoročne usmeritve podjetja so privlačna sila za sodelavce in pot k uresnitvi naših

razvojnih prizadevanj. Zaposleni iščemo skladnost med svojimi pričakovanji in dolgoročnimi usmeritvami podjetja. Vse to v skupini Domel imamo.

Potrudimo se torej vsi skupaj, da ostanemo motivirani, saj bomo le tako lahko sledili potrebam trga in naših kupcev. Le zadovoljni kupci se bodo vračali, kar nam bo omogočalo nadaljnjo rast in uspeh. Za nas gre.

Poslovna enota puhala in ventilatorji v 2007

Dva kamnoseka klešeta kamen. „Kaj delata?“ ju vprašajo ljudje.

Prvi jezno reče: „Klešem ta prekleti kamen!“

Drugi pa s ponosom odgovori: „Sem del ekipe, ki gradi katedralo!“

Kaj pa mi?

V PE PV z novimi generacijami produktov zagotavljamo razvoj in rast tudi v prihodnosti. V leto 2007 smo tako do zadnje razvojne faze pripeljali:

- puhala premera 183 mm tudi s trifaznim priklopom, ki je pomemben v industrijskih aplikacijah večjih moči,
- novo generacijo EC puhal s trifazno komutacijo, kar omogoča boljše vodljive in tišje sisteme,
- hitrotekočo EC sesalno enoto za industrijske sesalnike,
- EC motor za pogon črpalke,
- pomemben razvojni projekt za Hydrogenics, za katerega smo se dogovorili v novembru. Rezultat razvoja bo puhalo, ki bo delovalo v temperaturnih območjih, ki veljajo v avtomobilski industriji.

Namesto da naštevamo produkte, lahko s ponosom povemo, da smo del ekipe, ki sooblikuje prihodnost obnovljivih virov na osnovi gorivnih celic, da smo del ekipe, ki pomembno prispeva k razvoju tiskarske industrije, smo dobavitelj v medicinske aplikacije, razvojni dobavitelj EC motorjev za kemijsko industrijo.

Tehtnica v letu 2007

Ko smo se po letnem dopustu vrnili na delo in je bilo parkirišče celovito urejeno, so mi dolgoletni sodelavci zaupali, da zdaj prihajajo na delo z večjim ponosom in motivacijo. Res je, tudi zunanji dejavniki in spremembe na bolje pomembno vplivajo na motivacijo, zavzetost.

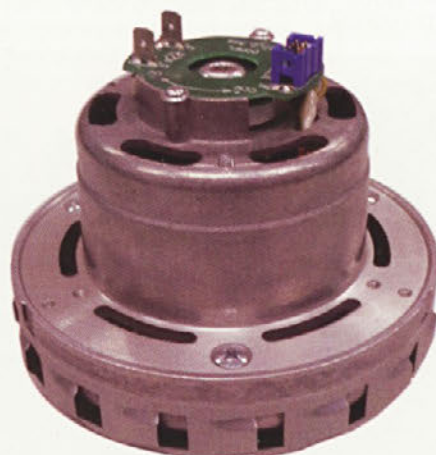
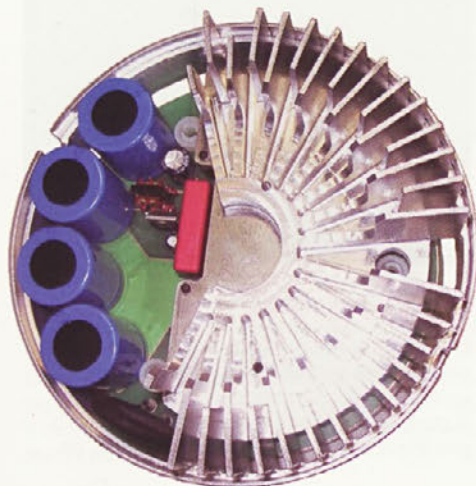
Tako smo v letu 2007 poleg ureditve okolice bili aktivni na pomembnih projektih:

- Dokončali smo razvoj hladilne centrifuge Centric 200R in začeli s proizvodnjo.
- Pripravili smo prve vzorce centrifuge Centric 400.
- Začelo se je partnerstvo s pomembnim distributerjem VWR z večmestnim magnetnim mešalnikom.

Za razvoj hladilne centrifuge Centric 200R smo dobili zlato priznanje Gorenjske za inovacijo.

Naši produkti so pomemben element v biokemičnih laboratorijih povsod po svetu. Z uporabo naših produktov posredno sodelujemo v pomembnih raziskovalnih procesih.

Vsem sodelavcem v skupini Domel želim uspeh in zadovoljstvo tudi v prihodnjem letu.

MINISTER TURK NA OBISKU

Matjaž Čemažar

V sredo, 14. 11. 2007, smo v Domelu gostili ministra za razvoj g. Turka. Obisk ministra je bil planiran v sklopu obiska vlade ob otvoritvi novih proizvodnih prostorov, ki pa ga je preprečila naravna ujma. Iz ministrovih uvodnih besed je bilo čutiti, da se je obiska v Domelu in napovedane otvoritve novih proizvodnih prostorov s predstavitvijo gorivnih celic zelo veselil, saj gre za resor, ki vzpodbuja razvoj novih tehnologij in znanj in skrbi za prenos le-teh iz institucij znanja v industrijo.

Predstavljena je bila strategija podjetja kakor tudi korenine naših 60 let starih izkušenj. Motorji za sesalnike se v Domelu proizvajajo že več kot 30 let, elektromotorji pa več kot 50 let. V vseh teh letih smo skrbeli za rast podjetja tako po znanju, izkušnjah kakor tudi po poslovnih rezultatih, kar nam dokazujejo tudi priznanja naših kupcev (Philips, Stihl) kakor tudi nagrade za inovativne izdelke, kot je Heureka. Take dosežke je možno pričakovati le z močno razvitimi lastnimi kompetentnimi jedri, ki so se sposobni neprestano izobraževati, svoje znanje pa znajo nadgrajevati z izkušnjami kakor tudi s sodelovanjem z zunanjimi institucijami znanja. Prav povezovanje z zunanjimi institucijami znanja je bilo zanimivo za ministra, saj je znano, da se slovensko znanje iz institutov prepočasi pretaka v industrijo. V Domelu smo predstavili nekaj pozitivnih rezultatov takega sodelovanja, predvsem s fakultetami v Ljubljani in Institutom Jožef Stefan.

Z velikim zanimanjem si je minister ogledal proizvodnjo sesalnih enot nove generacije na liniji 10 v novi montažni hali. Predstavljen mu je bil tudi projekt hitrotekoče sesalne enote 467, nagrajen z zlato plaketo za inovacijo, ki se odlikuje s kompaktno konstrukcijo in je na trgu najmanjši in najlažji elektromotor za mokro sesanje. Visok nivo avtomatiziranosti je vidno presenetil ministra, ki je na kratkem obhodu po podjetju spoznal, da je tudi za navzen enostaven motor za sesalnik potrebno zagotavljati visoko zanesljivost in stroškovno učinkovitost izdelka.

Ministra smo seznanili z razvojnimi načrti na področju razvoja sesalnih enot, kjer so naše ključne usmeritve v zniževanju nivoja hrupa in zviševanju izkoristka motorjev kakor tudi v aktivnostih na področju razvoja novih programov. Poudaril je pomembnost dejstva, da se v Evropi proizvajajo le inovativni izdelki z visoko dodano vrednostjo. Zelo se je zanimal za Domelove aktivnosti na področju razvoja tehnologije gorivnih celic. Predstavili smo projekta s Slovensko vojsko, kjer smo uspešno instalirali 3 večje sisteme gorivnih celic v Sloveniji, pri čemer so pomembne predvsem izkušnje, ki smo jih pridobili pri izvedbi tega naročila.

Na podlagi projektov na osnovi gorivnih celic smo ministru predstavili idejo o ustanovitvi razvojnega centra za vodikove tehnologije, čigar naloga bo predvsem vzpostaviti povezave med različnimi institucijami znanja in industrijo ter zagotoviti prenos znanja iz laboratorijev v industrijo. Glede na intenzivna vlaganja v razvoj in raziskave v Evropi na področju gorivnih celic se minister zaveda pomembnosti takega projekta in ga je s svojo izjavo tudi uradno podprl.

V svojem blogu na spletnih straneh (<http://blog.zturk.com/>), kjer minister javno vodi svoj dnevnik, je o Domelu zapisal, da gre za potencialnega klimatskega dobičkarja, za Železnike pa, da nas sem ter tja obišče kakšna katastrofa, kar pa je potrebno izkoristiti za dodatno motivacijo razvoja kraja. Kaj natančno si je s tem mislil, je težko ugotoviti, upamo pa lahko, da to pomeni, da bo še naprej podpiral naše načrte za prihodnost.

MERITVE EKOLOŠKIH PARAMETROV

Tone Rovtar

Kako je napisal Andrej Šuštar v zadnji številki Mozaika?

»Demingov krog je sestavljen iz naslednjih korakov: planiraj, naredi, preveri, ukrepaj in ponovno planiraj, naredi preveri itd...«

Od vseh teh aktivnosti nas danes zanima le del koraka PREVERI in še to le v sistemu varstva okolja. Zanima nas tisti del, s katerim z različnimi merili preverjamo uspešnost našega ravnanja z okoljem.

Zahteve za opravljanje meritev pa ne izhajajo samo iz potrebe po izpolnjevanju sistema ISO 14001 in v njem vgrajenega Demingovega kroga, pač pa tudi kot zahteve različnih zakonskih zahtev, kakor tudi zaradi meritev porabe različnih dobrin, ki nam jih dobavljajo zunanji dobavitelji (voda, elektrika ...).

V nadaljevanju so podani parametri in rezultati, ki jih spremljamo in primerjamo z različnimi kazalci, največkrat v primerjavi s planom, trendi teh parametrov tekom leta in tudi v daljših časovnih obdobjih. Posamezne parametre primerjamo glede na število izdelanih kosov in podobno. Vse te meritve in primerjave so potrebne, da lahko ocenimo našo uspešnost in hkrati ravnamo tako, da bi dosegli še boljše rezultate v prihodnosti. Pogostost meritev je običajno določena s predpisi tako, da se v slučaju pričakovanih sprememb lahko meritve opravijo dodatno ne glede na čas, ki je potekel od zadnjih meritev.

Emisije snovi v zrak

Emisije snovi v zrak nam enkrat letno meri pooblaščen inštitut. Meritve opravimo na vseh izpušnih od impregnacije rotorjev in statorjev (PE motorji) kakor tudi na izpušnih iz predelave plastičnih mas. Meritve kažejo, da

ne presegamo dopustnih meja na nobenem od spremljanih izpustov. Približujemo pa se mejni vrednosti vseh izpustov pri impregnaciji rotorjev na matični lokaciji. Predpisana je mejna vrednost 5000 kg stirena na obrat v letu. Če je ta vrednost prekoračena, veljajo bistveno strožje mejne vrednosti, ki jih trenutno še presegamo.

Emisije snovi v vodo

Odpadno vodo pred iztekom v Soro nam meri Zavod za zdravstveno varstvo iz Kranja, in sicer trikrat letno. Pogostnost je določena glede na količino vode in onesnaženost. V zadnjih letih, razen v enem primeru, ko je šlo za prekoračitev vsebnosti cinka za 10% v letu 2005, nismo zaznali prekoračitev dopustnih meja. Te meritve se opravljajo neprekinjeno 24 ur tako, da posebna naprava vsakih nekaj minut odvzame manjši vzorec odpadne vode.

Širjenje hrupa v okolico

Glede na nivoje hrupa, ki jih dosegamo, nam pooblaščen inštitut opravlja meritve širjenja hrupa v okolico vsake tri leta. Na lokaciji v Retečah pa tudi bolj pogosto, in sicer zaradi stalnih pritožb sosedov, da jih z našo dejavnostjo motimo pri večernem in nočnim počitku. Meritve ne kažejo prekoračitev dopustnih meja hrupa za naravno okolje za III. Raven, to je mešano industrijsko stanovanjsko področje.

Poraba vode

Porabo vode smo vse do letos spremljali le mesečno. Izkušnja v lanskem avgustu, ko smo imeli večjo okvaro na vodovodu in se je pokazala šele pri nadzoru porabe, nas je prisilila, da smo začeli spremljati porabo dvakrat mesečno. Porabo smo vse od uveljavitve sistema ravnanja z okoljem močno zniževali, le lani nam to zaradi okvare in tudi prešibkega hladilnega sistema na BMC posebno poleti, ni uspelo. Tudi letos smo zaradi zgodnjega zagona predelave BMC plastičnih mas, ko še ni bil usposobljen nov hladilni sistem, precej prekoračili načrtovano zmanjšanje. V zadnjem mesecu pa smo se s porabo popolnoma približali načrtovani manjši porabi.

Poraba elektrike

Spremljanje porabe je urejeno tekoče in to za vse tri lokacije. Porabo pa je težje ocenjevati glede na obseg proizvodnje, saj na porabo močno vpliva tudi struktura proizvodnje v posameznem obdobju. Spremljamo jo predvsem glede na število opravljenih ur proizvodnega dela. Na matični lokaciji smo začeli tudi s spremljanjem porabe za posamezne dele, kar nam bo dalo boljše osnove za oceno uspešnosti varčevanja na nižjih nivojih organizacije. Ta pristop bomo postopoma prenesli tudi na lokacijo v Tehtnici in Retečah.

Poraba toplote

V preteklih letih smo spremljali samo porabo toplote na matični lokaciji. Ukinitve Corone nas bo prisilila, da bomo bolje spremljali porabo toplote tudi na lokaciji Reteče in to s pomočjo podatkov o porabi kurilnega olja. Na matični lokaciji smo z ureditvijo sistema izkoriščanja odpadne toplote kompresorjev precej zmanjšali potrebo po dobavi toplote iz Toplarne Železniki. Na lokaciji v Retečah bomo morali v prihodnjih letih storiti več za izboljšanje toplotne izolacije objektov oziroma njihovo smotnejšo uporabo.

Odpadki

Učinkovitost ravnanja z okoljem se kaže tudi v spremljanju nastajanja posameznih vrst odpadkov. Ravnanja z odpadki si ni mogoče predstavljati brez sortiranja in to na mestu nastanka. Če so odpadki sortirani, so ti lahko koristna surovina, če pa so zmešani, so lahko le nekoristni in okolju neprijazni ali celo škodljivi odpadki. V podjetju zbiramo preko 20 vrst različnih odpadkov. Tekoče spremljamo njihove količine po posameznih vrstah. Učinkovitost sortiranja se kaže predvsem v dveh parametrih, in sicer v številu vrst odpadkov, ki jih zbiramo, in v količini komunalnih, to je mešanih odpadkov. Ne glede na to, da smo v zadnjih letih povečevali fizični obseg proizvodnje, nam količine komunalnih odpadkov niso naraščale, čeprav bi za to imeli celo upravičen razlog v povečevanju obsega predelave BMC plastičnih mas, katerih dolivki in nekalitetni polizdelki se zbirajo med komunalnimi odpadki. Letos bo te ugodne trende pokvarila predvsem ogromna količina odpadkov, ki je nastala med poplavi, saj je velik del končal med komunalnimi odpadki.

MILIJON

MOTORJEV ZA HOOVER

Romana Lotrič

21. novembra nas je obiskal g. Steven Aitken, ki je v firmi Hoover zadolžen za nabavo.

Med našimi kupci po obsegu prodaje spada Hoover na zavidljivo tretje mesto. Ustanovljeno je bilo leta 1908 v ameriški državi Ohio, leta 1919 pa je z registracijo podružnice Hoover Ltd. v Londonu svoje delovanje razširilo tudi na Evropo.

Danes je Hoover med najuspešnejšimi izdelovalci aparatov za čiščenje tal na evropskem in italijanskem trgu. Prvi primerek sesalnika je zapustil proizvodni trak leta 1954. Njegova oblika je še danes ena najbolj prepoznavnih oblik sesalnikov. Navdih za kroglasto obliko so oblikovalci našli v atomski mrzlici, ki je prevladovala v tedanjem času. Ob tej priliki je naš predstavnik g. Dušan Vučinič zapisal naslednje:

Na sestanku, ki smo ga imeli 21.11.2007, smo se pogovarjali o dosedanjih uspehih in o našem prihodnjem sodelovanju.

Vzrok obiska g. Aitkena je bila dobava milijontega motorja firmi Hoover Kitajska. V spomin na ta uspeh smo na sestanku pripravili za g. Aitkena majhno presenečenje.

G. Tušek je podaril g. Aitkenu milijonti motor, ki je bil dan z nekim občutkom, ponosom in zadovoljstvom. G. Aitken je bil zelo vesel naše pozornosti. Povedal je, da sta firma Hoover in on sam zelo zadovoljni s kvaliteto naših izdelkov in celotno dobaviteljsko podporo.

G. Aitken je povedal, da gre zahvala vsem; upravi, razvoju, delavcem, ki gradijo na tem poslovnem odnosu.

Moram reči, da kitajski proizvajalci nadaljujejo z dokazovanjem njihove kvalitete in imajo ekstremno konkurenčne cene.

Samo nekaj besed o prihodnjem poslovanju; poslovni odnos se bo nadaljeval v predvidljivo prihodnost.

Za zavarovanje naše prihodnosti moramo biti inovativni in cenovno zelo učinkoviti.

Na sliki boste prepoznali vse osebe, razen ene. To je g. Steven Aitken, ki je pri firmi Hoover Ltd. Floor care iz enote Cambuslang Glasgow zadolžen za nabavo.

EVROPSKI

TEDEN VARNOSTI IN ZDRAVJA PRI DELU

Janko Frelih

Evropska kampanja »Naredite si breme lažje« Od 22. do 26. oktobra 2007 je potekala vsakoletna kampanja v okviru »Evropskega tedna varnosti in zdravja pri delu«. Letošnji program kampanje z naslovom »Naredite si breme lažje« je usmerjen v iskanje ukrepov za preprečevanje kostno-mišičnih obolenj na delovnem mestu.

Končni cilj evropske kampanje je spodbuditi uporabo celostnega pristopa k reševanju problematike kostno-mišičnih obolenj.

Program vodi »Evropska agencija za varnost in zdravje pri delu«, podpirajo pa ga vse države članice Evropske unije ter države kandidatke, kakor tudi evropski sindikati in združenja delodajalcev ter druge ustanove. V Sloveniji kampanjo na nacionalni ravni koordinira »Ministrstvo za delo, družino in socialne zadeve«.

Dejavniki tveganja za nastanek kostno-mišičnih obolenj

Kostno-mišična obolenja obsegajo širok niz zdravstvenih težav ter jih razvrščamo v dve skupini. V prvo skupino sodijo poškodbe hrbta in bolečine v hrbtu, v drugo pa z delom povezana obolenja zgornjih okončin, ki jih imenujemo tudi poškodbe zaradi ponavljajočih se gibov. Pri kostno-mišičnih obolenjih, povezanih z delom, gre za okvare mišic, sklepov, kit, vezi, živcev, kosti in perifernega krvnega obtoka, ki jih povzročijo ali poslabšajo predvsem delo in vplivi neposrednega okolja, v katerem se delo opravlja. Te okvare najpogosteje prizadenejo hrbtenico, vrat, ramena in zgornje ude, lahko pa tudi spodnje ude.

Večina poškodb kostno-mišičnega sistema se pripeti pri ročnem premeščanju bremena (to je pri dvigovanju, prenašanju, spuščanju, potiskanju, vlečenju, nošenju ali premikanju bremena, kot tudi pri podpiranju in držanju), pri ponavljajočih se gibih ali pri delu v ekstremnem mrazu ali ekstremni vročini. Običajno ne obstaja samo en dejavnik tveganja, ki vodi v razvoj kostno-mišičnih obolenj. Med pomembne razloge za tovrstna obolenja sodijo tudi stres, hiter ritem dela, hrup, vibracije, debelost, starost itd.

Razlikujemo fizikalne in biomehanske, organizacijske, psihosocialne ter osebne dejavnike, ki samostojno ali v kombinaciji povzročijo nastanek kostno-mišičnega obolenja. Temu ustrezni morajo biti tudi ukrepi za preprečevanje kostno-mišičnih obolenj.

Ukrepi za preprečevanje kostno-mišičnih obolenj

Za zdravo in prijetno delo je odločilnega pomena pravilno urejeno in organizirano delovno mesto. Pri oblikovanju delovnih mest, kakor tudi delovnega okolja, je običajno potrebno upoštevati zlasti sledeča področja izhajajoča iz ergonomskih načel:

- Antropometrično oblikovanje delovnih mest: Njegov cilj je prilagoditev elementov delovnega mesta telesnim meram človeka. Z antropometričnim oblikovanjem delovnih mest se zmanjšajo obremenitve mišic, skeleta in krvnega obtoka delavca, kar dolgoročno zmanjša verjetnost pojava poklicnih bolezni in celo invalidnosti.

Evropska agencija
za varnost in zdravje
pri delu

<http://osha.europa.eu>

- Psihološko oblikovanje delovnih mest: Tovrstno oblikovanje zagotavlja delavcu prijetno okolje. Tudi majhne spremembe v delovnem okolju, kot so na primer oblike in barve prostorov in delovnih sredstev, lahko močno vplivajo na počutje delavca, blažijo padec koncentracije in motivacije za delo ter sproščajo napetosti zaradi monotonosti dela.
- Ekološko oblikovanje delovnih mest: Tudi ekološki dejavniki vplivajo na storilnost in počutje zaposlenih. Pri delu se pojavljajo obremenitve zaradi dejavnikov okolja, to je toplotnih dejavnikov, razsvetljave, hrupa, fizičnih obremenitev in sevanja. Ekološko se oblikujejo delovna mesta tako, da so obremenitve iz okolja čim manjše.
- Fiziološko oblikovanje delovnih mest: Obsega prilagajanje metod dela človeškemu telesu. Gre za oblikovanje delovnih mest, ki omogočajo najugodnejše zajemanje vidnih in slušnih informacij kakor tudi informacij, ki jih človek dobi s tipom. To pomeni, da morajo biti naprave za upravljanje ter signali in kazalniki konstruirani in razporejeni v skladu z značilnostmi človekovega zaznavanja.
- Organizacijsko oblikovanje delovnih mest: Namen tovrstnega oblikovanja delovnih mest je prilagajanje delovnega časa biološkemu dnevnemu nihanju delovnega učinka z organizacijo ustreznega režima dela in usposabljanja za delo.

- Oblikovanje delovnih mest v skladu z zahtevami varstva pri delu: Zahteve po varstvu pri delu upoštevajo vse ukrepe za preprečevanje nesreč in poškodb pri delu ter s tem blažijo in preprečujejo obremenitve delavca zaradi dejavnikov okolja.

Ergonomsko oblikovanje delovnih mest v Domelu

V Domelu oblikujejo delovna mesta v določeni meri že konstruktorji pri načrtovanju nove delovne opreme, največji vpliv na samo ureditev delovnih mest pa imajo v končni fazi tehnologji, ki morajo pri iskanju primernih ergonomskih rešitev upoštevati tudi rezultate ocene tveganja. Tehnologji morajo delovno mesto po obliki in merah prilagoditi človeškemu telesu in gibljivosti kostno-mišičnega sistema. Oblikovati

ga morajo tako, da delavec dela v telesni drži, ki je najmanj naporna, in da pri delu uporablja mišične skupine najnižje stopnje. Delovno mesto morajo opremiti z delovnimi sredstvi, ki so prilagojena fiziološkim in psihološkim lastnostim človeškega telesa.

Za dodatno izboljšanje stanja glede preprečevanja kostno-mišičnih obolenj bi bilo v bodoče smiselno še več naporov posvetiti zlasti sledečim ukrepom:

- Tehnični ukrepi (mehanizacija, avtomatizacija, robotizacija delovnih procesov, ustrezna klimatizacija prostorov in ergonomske izboljšave delovnega okolja...).
- Organizacijski ukrepi (prilagoditve ritma in tempa dela, rotacije delavcev, prekinitev dela, aktivni odmori s programirano zdravstveno rekreacijo...).
- Ostali ukrepi (izobraževanje delavcev glede zdrave prehrane in ustrezne telesno-kulturne dejavnosti na delu in izven dela, zdravstveni nadzor delavcev...).

Zdrav način življenja in pravilen način dela

Nedvomno je za učinkovito preprečevanje kostno-mišičnih obolenj poleg »zdravljenja delovnih mest« v smislu pravilnega oblikovanja le-teh odločilnega pomena tudi zdrav način življenja. Dokazano je, da pravilna prehrana, zadostna telesna dejavnost ter dovolj pogosta oziroma redna sprostitve vplivajo na naš imunski ustroj telesa.

Pomemben pa je tudi pravilen način dela tako v službi kot doma. Pri sedenju na neustreznih stoli ali pri nepravilnem sedenju z dolgotrajnimi prisiljenimi držami obremenjujemo hrbtenico in roke, kar povzroča okvare in poškodbe. Breme moramo dvigovati pravilno, po možnosti z ustreznimi pripomočki, tako da ne obremenjujemo telesa po nepotrebnem. Da bi se izognili okvaram telesa, priporočamo upoštevanje navodil za pravilno sedenje kakor tudi pravilno dvigovanje bremen, v prostem času pa takšne telesne aktivnosti, ki sproščajo napetosti in krepijo določene mišične skupine. Razgibavanje z lahko telovadbo pomaga preprečevati nastajanje telesnih okvar.

Dvižne mize ob montažnih linijah omogočajo lažje delo pri posluževanju delovnih naprav.

Pravilen način dvigovanja bremen iz čepečega položaja

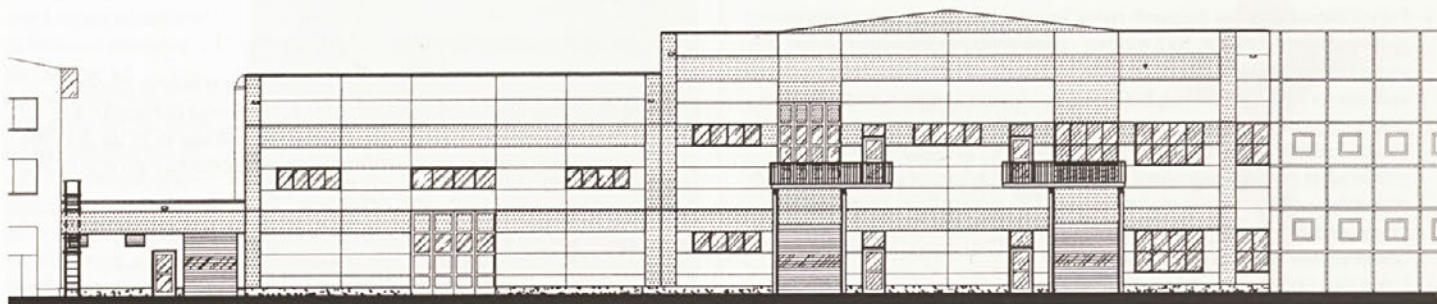
NAČRT

NOVE GRADNJE

Boštjan Žepić
arhitekt

Podjetje STUDIO TRŽIČ, d.o.o. je družinsko podjetje, ki je s poslovanjem pričelo v letu 1992 in se ukvarja z arhitekturnim in urbanističnim projektiranjem ter načrtovanjem notranje opreme. Obseg dela je pester, saj projektiramo praktično vse vrste objektov, ob poslovnih in trgovskih tudi industrijske objekte, šole, razne stanovanjske objekte in športne objekte, na željo naročnika izdelamo tudi načrte notranje opreme. Prvi stiki z Domelom segajo v leto 2000, ko smo bili povabljeni k oddaji ponudbe za dvoetažno proizvodno halo, nadomestni objekt na mestu, kjer danes stoji novozgrajeni objekt PO-06. Po pregledu obstoječega stanja in načrtov smo prišli do spoznanja, da je potreben celovit pristop ureditve kompleksa, vendar do realizacije ideje ni prišlo. Sledilo pa je načrtovanje preureditve upravne stavbe v letu 2003, ki omogoča izvajanje glede na faznost gradnje.

Izvedena je preureditev 1. nadstropja, medtem ko je adaptacija sprejemnega halla in fasade še predvidena. Proti koncu leta smo pristopili k projektiranju preizkuševališča motorjev, saj je bilo staro preizkuševališče pred tem uničeno v požaru. Še v času gradnje prej omenjenih investicij pa so se ponovno začeli pogovori o gradnji objekta, ki bi nadomestil za sedanjí čas nefunkcionalno okroglo tovarniško halo s prizidki. Tako smo najprej pripravili načrte za rušenje, v letu 2006 pa pristopili k projektiranju nadomestnega objekta PO-06.

Objekt PO-06 je bil prvotno predviden kot dvoetažno skladišče, v katerem bi bilo možno s kasnejšimi predelavami vzpostaviti proizvodno. Vendar je že tekom projektiranja v Domelu dozorela ideja, da je smotrnejše že takoj načrtovati objekt za njegov osnovni namen. Tako je po usklajevanju s tehnološkimi zahtevami nastal sestavljen objekt, ki obsega enoetažno proizvodno halo za BMC mase in dvoetažni del s skladišči v pritličju in proizvodno montažo v nadstropju. Obe proizvodni hali sta zasnovani kot odprt prostor brez vmesnih podpor, kar

omogoča hitro prilagoditev proizvodnega procesa v primeru uvajanja novih tehnologij. Na upravno stavbo je objekt navezan s pritličnim komunikacijskim hodnikom, ob katerem so nameščene garderobe, sanitarije in ostali pomožni prostori. Pri zasnovi konstrukcije je bilo potrebno upoštevati navezave na obstoječe objekte, transportne poti znotraj kompleksa tovarne in ne nazadnje tudi zahteve s stališča požarne varnosti in zahtevnih strojnih in električnih instalacij.

Po uskladitvi zasnove s tehnološkimi zahtevami, ki so bile pripravljene v podjetju Domel, smo pristopili k oblikovanju zunanje podobe. Prvotni ideji, da bi sledili oblikovanju najnovejše proizvodne hale, smo se morali odpovedati, ker z betonskimi fasadnimi elementi nismo mogli izpolniti zahtev po odprtinah na fasadi, hkrati pa s tem sistemom ni bilo mogoče zapreti objekta proti upravni stavbi. Tako je bilo potrebno izbrati material, ki bo objekt prikazal kot sodoben proizvodni objekt in se hkrati navezoval na obstoječe objekte v kompleksu, predvsem pa ni smel biti v nasprotju z novoprojektirano fasado upravne stavbe. Odločili smo se za fasado iz ognjevarnih "trimo" panelov, ki omogoča oblikovne poudarke z različnimi rastri in barvo fasadnih plošč, ideja je bila po naši predstavitvi in ogledu nekaterih objektov s podobno fasado potrjena tudi s strani investitorja. Nastali objekt je tako kvalitetna oblikovna dopolnitev celotnega industrijskega kompleksa podjetja Domel.

Projektiranje načrtov za pridobitev gradbenega dovoljenja in pridobivanje potrebnih soglasij smo zaključili v septembru, zaradi zahtevnosti objekta je bila izvedena revizija projektne dokumentacije, nakar je bilo izdano gradbeno dovoljenje. Projekt za izvedbo je nastajal hkrati z gradnjo objekta, tako je bilo mogoče upoštevati tudi želje investitorja po manjših spremembah, ki so pripomogle k dodatni izboljšavi funkcionalnosti zasnove.

Veseli nas, da v Domelu že zrejo v prihodnost. Upamo, da smo z dosedanjim delom pridobili potrebno zaupanje in da bomo še naprej uspešno sodelovali v smelih prihodnjih projektih in skupaj ustvarili kompleks, ki bo v ponos podjetju Domel, nam kot projektantom in pa seveda tudi Železnikom in celi Selški dolini.

Sindikat SKEI Slovenije si prizadeva ohranjati oziroma izboljšati varstvo pravic delavcev, ki je določeno v Kolektivni pogodbi dejavnosti na ravni države. Izvršni odbor sindikata v Domel d.d. pa ohranja oziroma izboljšuje že obstoječe pravice v Podjetniški kolektivni pogodbi Domel d.d..

Podjetniška kolektivna pogodba vsebuje vse odgovore na vprašanja, ki se nanašajo na delovno razmerje. Med drugim PKP ureja tudi: način sklenitve delovnega razmerja - nova pogodba o zaposlitvi; vsebino pogodbe o zaposlitvi; poskusno delo; pripravnštvo; razporejanje delavcev; presežne delavce; delovni čas; odmori; merila za nočno delo; letni dopust; oblike motivacije delavcev; disciplinsko odgovornost; pritožbe delavcev; odpovedne roke; varstvo in zdravje pri delu; izobraževanje; pripravniške, učence in študente na praksi; obveščanje; pogoje za delovanje sindikata; plače; osnovno plačo; plače na podlagi delovne uspešnosti; dodatke k plači; plače iz naslova uspešnosti poslovanja; druge osebne prejemke: regres za letni dopust, jubilejne nagrade, odpravnine, solidarnostne pomoči; povračila v zvezi z delom: prehrano med delom, prevoz na delo in z dela; službena potovanja, terenski dodatek, nadomestilo za ločeno življenje; varstvo starejših delavcev; pravice in obveznosti strank; reševanje sporov. Podjetniško kolektivno pogodbo podpisata uprava in sindikat v Domel d.d..

Janez Šmid

Vse, ki jih zanima vsebina pogodbe, vabimo, da si jo ogledate na Intranet strani podjetja Domel d.d., na spletni strani Sindikata SKEI Domel d.d. ali pa pri predsedniku IO SKEI Domel d.d. Janezu Šmidu.

Ugodnosti, ki jih imate kot člani sindikata, pa so predvsem:

- članom sindikata se nudi brezplačna pravna pomoč,
- zastopa se jih v delovno - pravnih sporih (sodišče),
- informira se jih s strani članov izvršnega odbora sindikata SKEI Domel d.d.,
- člane se sproti obvešča z objavami na oglasnih deskah,
- na pobudo delavcev v posameznih oddelkih so z našo pomočjo problemi iz delovnega razmerja rešeni hitreje,
- v primeru hujših nesreč se članom nudi solidarnostna pomoč,
- nudi se ugodna ponudba letovanja na Rogli in v Omišlju na Krku za člane sindikata,
- člani so nezgodno zavarovani brez dodatnega plačila za primer smrti in v primeru nastanka invalidnosti,
- IO sindikata lahko nasprotuje v primeru odpovedi Pogodbe o zaposlitvi,
- IO sindikata mora biti obveščen o uvedbi disciplinskega postopka, če to član sindikata pisno zahteva
- in druge ugodnosti.

V IO SKEI Domel d.d. imamo v novem mandatu 2006 - 2009 sindikalne zaupnike, ki pokrivajo vse oddelke v podjetju.

Po volilnih enotah so to:

Enota 1 (montaža, kontrola montaže): Tomaž Frelj, Nande Hašič, Aleš Kosem, Janez Šmid, Robert Vojska

Enota 2 (obdelovalnica, BMC mase, kontrola obdelovalnice, IP): Igor Lavtar, Petra Potočnik

Enota 3 (tehnologija, razvoj, kontrola, orodjarna, skladišča, PC ECM, vzdrževanje - OZI): Jolanda Mohorič, Jani Šolar

Enota 4 (splošno področje, nabava, prodaja, finance, računovodstvo, RC, holding): Anica Jelenc, Irena Perko

Enota 5 (PC KM, Domel IP pločevinasti deli Reteče): Natalija Dolinar

Na uvodnem ustanovitvenem sestanku smo po volitvah izmed članov izvolili še predsednika, podpredsednika in tajnika. Tako je predsednik Janez Šmid, podpredsednik Robert Vojska in tajnica Irena Perko.

IO SKEI vsako leto organizira tudi družabne prireditve, tako za zaposlene kot za najmlajše in upokojene:

- vsakoletni piknik Domel-a za vse zaposlene
- vsakoletno srečanje upokojenih delavcev Domel d.d.
- obdaritev zaposlenih žensk Domel-a ob njihovem prazniku
- obdaritev otrok zaposlenih Domel-a ob koncu leta
- organizacija preventivnega pregleda za preprečevanje raka na dojkah

Vsak, ki se želi vpisati v Sindikat, to lahko stori na naslednji način: v sindikalni pisarni ali na naši intranet strani dobite pristopno izjavo, na katero je potrebno vpisati osebne podatke. S podpisom pristopne izjave postanete član sindikata SKEI Domel d.d.. Sindikalna članarina znaša 1% od plače vsakega posameznika. Letni znesek, ki ga plačate za članarino, lahko uveljavljate kot olajšavo pri dohodnini.

Delitev članarine je določena v pravilih SKEI Slovenije, in sicer 0,4% ostane v sindikalni podružnici (v podjetju) in 0,6% članarine gre na nivo države in regije od skupno 1%. Delavska hranilnica za SKEI opravlja plačilni promet, zato imate na plačilnih listih odtegljaj na DH. DH pa naprej razporedi

članarino v skladu s Pravilnikom o financiranju in finančno - materialnem poslovanju SKEI Slovenije.

IO SKEI deluje leto in pol. Konec leta 2005 so potekale volitve za IO SKEI DOMEL. V tem letu in pol smo doživeli tudi menjavo uprave, kar ni tako enostavno v primeru, ko se nasprotna pogajalska stran zamenja čez noč. Na tem mestu je potrebno poudariti, da nova uprava ni zmanjševala pravic, dogovorjenih še s prejšnjo upravo, nekatere stvari pa so se z novo upravo dvignile še na višji nivo (primer božičnica vezana na dobiček).

Sicer pa se v IO dnevno srečujemo s problemi naših članov med delovnim procesom, ki jih poizkušamo reševati sami s sogovorniki s prizadetih strani. Če pa nam to ne uspe, problem izpostavimo na sejah z upravo, kjer potem poskušamo razčistiti zadeve. V samem delu moramo dnevno paziti na to, da se obojestransko spoštujejo dogovori med upravo in IO, določila Podjetniške kolektivne pogodbe in kolektivne pogodbe. Ena takih nepravilnosti, s katero se je IO spoprijel že na začetku delovanja, je bil obračun stroškov prevoza na delo, ki ni bil pravilno izplačevan. Pri prehodu s sistema javnega prevoza na kilometrino ni bil narejen popis dejanskih kilometrov, ki jih ima zaposleni od doma do podjetja. Vsako leto se pogajamo za višino izplačila regresa, božičnice in 13. plače. Lahko rečemo, da nam je letos uspelo izposlovati izplačilo regresa v enem znesku v mesecu maju ter božičnico v višini 330 €, čeprav ne moremo govoriti o kakšnem dobičku.

Člani IO SKEI organiziramo razne prireditve – piknik za zaposlene, pogostitev upokojenec ob koncu leta (letos je odpadla zaradi velikega stroška, ki je nastal ob katastrofalnih poplavih), obdaritev najmlajših za dedka Mraza, obdaritev za dan žena. Naj omenim, da smo pri vseh teh prireditvah samo organizatorji, stroške prireditev pa nosi podjetje.

Iz sindikalne članarine, ki ostane v podjetju, financiramo izobraževanja za člane IO, predvsem enodnevne seminarje, za člane SKEI pa že nekaj let organiziramo enodnevne izlete po naši bližnji in daljni okolici (letos Dolomiti, v letu 2006 Solnograška, v 2005 Benetke), ob koncu leta pa za člane pripravimo darilo.

INTERVJU

Z G. JANKOM ŠMIDOM

Katarina Prezeli

Naj kar priznam. Zares se veselim srečanj z ljudmi, ki jim mirne duše lahko rečem »staroste Domela«. Koliko zanimivih zgodb! Človek se jih kar ne naveliča poslušati.

Pa tisti občutek, ko se te iskreno razveselijo, ko prideš ... tok dobr nardi.

Pa povsod imajo tako dobre piškote.

Moja delovna doba je žal prekratka, da bi se z gospodom Jankom poznala. Za eno leto sva se zgrešila, sva ugotovila, ko sem ga obiskala na njegovem domu na Racovniku. Pa sva se kljub temu takoj ujela. S preprostimi ljudmi je pač preprosto komunicirati.

V času, ko ste obiskovali osnovno šolo, so bili Otoki en sam travnik. Prav gotovo si takrat niste predstavljali, da boste na teh »travnikih« dočakali upokožitev.

V času, ko sem hodil v osnovno šolo, bilo je to pred vojno in po njej, seveda še pomislil nisem, da bo na Egrovih njivah kdaj stala tovarna.

Kam vas je zanesla pot po osnovni šoli?

Ko sem končal osnovno šolo, sem bil sprejet v drugo skupino vajencev v kovinski zadrugi Niko. Za nas mlade je bilo to zelo naporno, saj smo 7 ur smo morali delati v delavnici, popoldne pa smo imeli šolo. Ob sobotah smo čistili stroje in delavnice, ker takrat ni bilo čistilk. Leta 1950 sem v ISKRI Kranj opravil pomočniški izpit, nato pa sem moral za eno leto v vojsko.

Vaša prva zaposlitev ...

Po vrnitvi iz vojske sem se zaposlil v Kovinski zadrugi Niko. Delal sem v orodjarni. Ob prihodu inženirja Draga Perkona in razvoju laboratorijskih izdelkov pa sem bil v montaži teh aparatov. To so bili mešalci, centrifuge.

In ko je naposled res zrasla tovarna na Egrovih njivah (za tiste čase nekaj posebnega) in se je začela proizvodnja elektromotorjev, me je leta 1964 poklical v pisarno takratni tehnični direktor, inženir Kolenc. Ponudil mi je delovno mesto vodje montaže. Bila je to zame težka odločitev. Prevzeti največji oddelek po številu zaposlenih. Ob nastopu vodenja montaže pa nisem mislil, da bo to moje delovno mesto do upokojitve.

Dandanes imamo ob poplavi računalnikov in mobilnih telefonov praktično vse in vsakogar na dosegu roke. Zanima me, kako sta včasih potekala komunikacija in obveščanje.

Res je. Danes imate polno pripomočkov. Jaz pa nisem imel drugega kot vestne poenterke in zelo dobre mojstre. Ročno so vpisovali na obrazce podatke o prisotnosti, ure, število izdelanih komadov, režijo, zastoje ... Vse, kar smo imeli v pisarni, sta bila dva telefona in kasneje žepni računalniki. Pa smo se kljub temu vse zmenili.

Imate mogoče kakšno anekdoto oz. zanimivo zgodbo?

Ja, zanimivih zgodb se v tolikih letih kar nabere. Lepo je bilo vsako leto na izletu delavcev montaže. V spominu mi je ostal tudi tale dogodek: V Prilepu v Makedoniji so postavili tovarno elektromotorjev (k nam so prišle delavke na priučevanje) in ko je proizvodnja stekla, sem bil povabljen na ogled. Zadnji dan je direktor priredil večerjo. Servirali so tudi jagenjčka, pečenega v krušni peči. Po njihovem običaju mora gostitelj odrezati prvi kos in na moje začudenje je direktor odrezal glavo. Možgani so pripadali njemu.

Bili ste vodja montaže. Vodenje tako velikega oddelka in delo z ljudmi ni mačji kašelj. Kakšne lastnosti po vašem mnenju mora

imeti dober vodja?

Vodenje tako velikega oddelka res ni bilo enostavno. Imel sem srečo, da sem imel dobro ekipo mojstrov in dveh pomočnikov. Zelo dobro smo sodelovali s planskim oddelkom in tehnologijo. V veliko pomoč pa so bile seveda pridne delavke.

Do nadrejenih sem imel spoštljiv odnos. Navsezadnje se je v mojem službovanju zamenjalo pet tehničnih direktorjev in z vsemi sem bil v dobrih odnosih. Na moje delo niso imeli pripomb.

To moje 26-letno vodenje montaže sem zaključil na svoj rojstni dan, 15. avgusta 1990. Star sem bil 60 let in za sabo imel 40 let delovne dobe. Ostali so mi štirje dnevi dopusta, ki sem jih dal sinu.

Delovne sobote, troizmensko delo, nočne nadure. Ste se tudi vi soočali s temi težavami?

Na začetku smo delali tudi ob sobotah na dve izmeni. Na tri izmene so delali na strojih za navijanje in balansiranje rotorjev, v nočnih nadurah ali akordu pa je tekla montaža gospodinjskih aparatov. V času mojega vodenja so včasih nastale težave pri izpolnitvi naročenih

PRIPRAVE

NA PREDSEDOVANJE EU

planov zaradi pomanjkanja delovne sile. Kadar pa je primanjkovalo naročil, so bile ukinjene nadure, tako da nikdar ni prišlo do odpuščanja delavcev. Zgodilo se je tudi, da je podjetje zašlo v nelikvidne težave in smo imeli 80% plače.

Ste imeli poleg službe kakšen hobi?

Poleg tako naporne službe si nisem privoščil hobijev, razen izletov z družino. Saj ni bilo časa. Imel sem dopoldansko delo, žena pa je 12 let delala samo popoldne, da sva se menjavala pri varstvu otrok.

Ali dogajanje v Domelu še redno spremljate ali pa ste s to zgodbo zaključili? Je kaj nostalgije, ko se peljete mimo?

Veste, če v nekem podjetju pustiš toliko let in sta v njem nenazadnje zaposlena še dva sinova, mi lahko verjame, da se zmeraj, ko grem mimo, spomnim na kak dogodek, ki je bil pomemben za obstoj in napredek tovarne.

Kako pa danes preživljate »prosti čas«?

Po upokojitvi sem se z železa preusmeril na les. Naredil sem kar precej garnitur klekeljnov. Drugače pa z ženo veliko hodiva v naravo. Letos imava v varstvu vnučko in greva z njo vsak dan na sprehod, če je lepo vreme.

Mi zaupate novoletno željo?

Podjetju Domel želim uspešno in inovativno leto. Za naju z ženo pa si želim še nekaj skupnih let, redno izplačilo zaslužene pokojnine, predvsem pa zdravja.

Naj se uresniči. Hvala za prijetno druženje, gospod Janko.

Vsaka stvar se enkrat zgodi prvič. Slovenija je leta 1991 postala samostojna država, leta 2004 pa polnopravna članica Evropske unije. Manj kot štiri leta po vstopu v evropsko povezavo bo prvič v zgodovini prevzela pomembno vlogo v mednarodni skupnosti – v prvi polovici leta 2008 bo predsedovala Svetu Evropske unije. Slovenija bo Svetu Evropske unije predsedovala kot prva od desetih novih držav članic, ki so v Evropsko unijo vstopile leta 2004. Tako bo dvomilijonski narod vodil skupnost, ki združuje 25 držav in 450 milijonov ljudi.

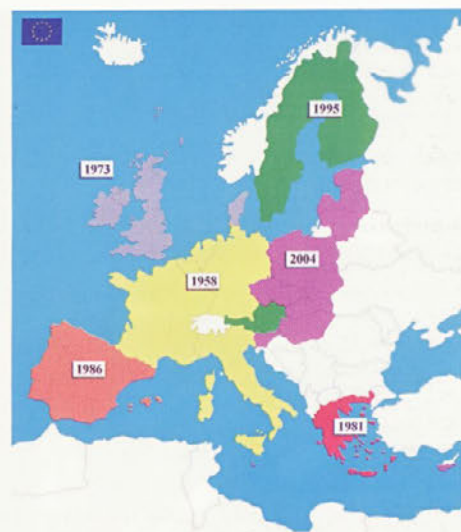
Romana Lotrič

Med predsedovanjem se bo v Sloveniji zgodilo veliko dogodkov, od tradicionalnih na ministrski ravni do srečanj ali konferenc s tretjimi državami. Vse to pa zahteva skrbno pripravo in usklajeno delovanje vseh sodelujočih.

Velika večina dogodkov, kot so zasedanja Evropskega sveta, zasedanja Sveta EU in zasedanja delovnih teles, poteka v Bruslju. Predsedujoča država pa organizira tudi neformalna srečanja, to so predvsem ministrski sveti in ministrske konference, ki bodo organizirane v prenovljenem konferenčnem centru na Brdu pri Kranju.

V obdobju šestih mesecev, ko država predseduje Svetu EU, mora:

- voditi delo vseh sestavov Sveta EU, na vseh ravneh, od delovne skupine do sveta EU in evropskega sveta,
- zastopati svet EU v odnosu do drugih institucij EU,
- zastopati Evropsko unijo v mednarodni skupnosti.
- V proračunskem memorandumu je za predsedovanje Slovenije Svetu EU predvidenih 62 milijonov evrov.

Širjenje Evropske unije od ustanovitve do danes

1958 - Benelux, Francija, Italija, Nemčija	1986 - Portugalska, Španija
1973 - Danska, Irsko, Velika Britanija in Severna Irsko	1995 - Avstrija, Finska, Švedska
1981 - Grčija	2004 - Cipr, Češka, Estonija, Latvija, Litva, Madžarska, Malta, Poljska, Slovaška, Slovenija

Ko država članica EU prevzame predsedstvo Svetu EU in Evropskemu svetu, mora igrati nevtrarno in nepristransko vlogo pri vodenju dela te institucije in v procesu odločanja znotraj EU. Od predsedujoče države se pričakuje, da ne favorizira svojih interesov ali interesov druge države članice, temveč da sledi skupnim evropskim ciljem.

Samo predsedovanje Sloveniji ponuja izjemno priložnost za promocijo slovenske kulture, tradicije ter prepoznavnosti države v Evropi in svetu.

V množici nalog, ki čakajo Slovenijo kot predsedujočo EU, bo naša država še posebno pozornost predvidoma posvetila naslednjim področjem:

- Prihodnost Evropske unije in njena širitev
- Lizbonska strategija v svoji ekonomski, socialni in okoljski razsežnosti
- Povečanje zunanje vloge EU na področju varnosti, razvoja in gospodarskih odnosov
- Medkulturni dialog (leto 2008 bo evropsko leto medkulturnega dialoga)

Kljub temu pa se seveda lahko ob spremenjenih političnih usmeritvah EU ali drugačnem tempu sprejemanja zakonodaje te prednostne naloge do 2008 še spremenijo.

V prvi polovici leta 2008 Slovenijo čakajo pogajanja o širitvi EU s Hrvaško in Turčijo. To leto bo tudi leto medkulturnega dialoga in takrat bodo znotraj EU potekale številne dejavnosti povezane s promocijo kulture. Energetika je znotraj Skupnosti tudi zelo aktualna zaradi visoke odvisnosti Evropske unije od uvoza energije. Te naloge so po mnenju Slovenije strateškega pomena za Evropsko unijo, zato jim namerava med predsedovanjem posvetiti večjo pozornost.

Slovenija je skupaj z Nemčijo in Portugalsko uvrščena v tako imenovani trio, kar pomeni, da te tri države oblikujejo 18-mesečni program predsedovanja. Slovenski program bo za lažje zagotavljanje nepretrganega dela znotraj Sveta EU usklajen s programom Nemčije in Portugalske, ki predsedujeta v letu 2007, ter s programom Francije, ki bo predsedovanje Uniji prevzela od Slovenije.

Uspešne priprave na predsedovanje so bile povezane tudi z vzpostavitvijo zunanjih meja EU, ki se bodo 22. decembra prestavile na zunanje meje Slovenije.

TUDI

POZIMI CEPLJENJE PROTI KLOPOM

Branko Košir
dr. med.

Gozdovi Selške doline so zelo bogat rezervoar klopov in s tem boleznimi, ki jih prenašajo te male živali. Klopi so zajedavci in se prehranjujejo s krvjo toplokrvnih živali, na žalost tudi s krvjo človeka. Ko je klop prisesan, sesa kri, lahko pa tudi oddaja svoje trebušne tekočine nazaj v kri in s tem lahko povzroči različne okužbe. Je pa klop zelo trpežna živalca, saj je sposobna tudi več mesecev preživeti brez hranjenja. Na žrtev čaka na listih grmičevja, jo instinktivno zazna in nanjo skoči in se na ugodnem mestu prisesa.

Klop povzroča več bolezni, najbolj pa sta znani borelija in pa klopni meningitis (meningoencefalitis).

Zelo pomembna je zaščita: pred odhodom v gozd robove obleke posprejajte z repelenti (npr. Biokil ...)

Bolezni potekajo počasi in se jih lahko zdravi. Posvetujte se s svojim zdravnikom.

Le pri znakih meningitisa (boleč in otrdel vrat, bruhanje) je nujen takojšen obisk dežurne ambulante.

Predvsem je nujna čim prejšnja odstranitev klopa, kar lahko storite sami. S pinceto ali prsti počasi odvijate klopa iz kože. Smer ni važna. Pomembna je odstranitev zadka, kjer so kužne snovi. Če glava ostane v koži, se bo sčasoma odstranila sama in zato dodatno odstranjevanje ni dobro. Klopov ne mažite z olji, alkoholi in drugimi sredstvi, ker s tem zvečate možnost izločanja klopove črevesne vsebine v kri.

BORELIJA

Borelijo povzroča bakterija v obliki spirale (spiroheta). Bakterijo imajo domače in gozdne živali, klop pa jo prenese na človeka.

Klinični potek:

1. prisesanost klopa nad 24 ur

2. zgodnji stadij

- najpogostejša lokalizirana oblika v obliki izpuščaja (eritema migrans, sl. št. 1 in 2) ali v obliki borelijskega limfocitoma
- redke diseminirane oblike (multipli eritema migrans, nevroborelioza /bolečine ponoči, ki se selijo/, prizadetost srca /palpitacije, perikarditis, miokarditis/, prizadetost sklepov /veliki sklepi/)
- 3. kasna oblika, ki kronično prizadene predvsem sklepe, živčevje in kožo (akrodermitis chronica, sl. št. 3)

Bolezen se zelo uspešno, predvsem v zgodnji fazi, zdravi z antibiotiki, ki jih lahko dobite pri vašem zdravniku. Kasno obliko zdravijo v bolnišnici.

slika 1

slika 2

KLOPNI MENINGITIS

Klopni meningitis povzroča virus iz skupine arbovirusov. Napada živčevje in lahko povzroči blago bolezen brez posledic, lahko pa tudi hudo bolezen s trajnimi posledicami (težave s koncentracijo ali ohromitev) ali celo smrtjo. Literatura opisuje dolgotrajne posledice v 35 – 60% po prebolelem klopnem meningitisu.

Prenos virusa se vrši iz klopa na klopa in iz okužene živali (miš) na klopa.

(Značilen je dvofazni potek.) Teden do dva po piku se pojavijo začetni neznaki in so podobni virusu (slabo počutje, mialgija, GB, vročina). Ko to mine, je lahko nekaj dni v redu, nato pa se pojavijo znaki bolezni: vročina, glavobol, slabost, bruhanje, meningealni znaki (otrdel boleč vrat). Oboleni mora v bolnišnico, kjer se ga lažje nadzoruje. Bolezen lahko pusti posledice.

Za to bolezen ni zdravila, zato je zelo pomembno, da se pred to boleznijo zaščitimo – s cepljenjem in zaščito pred klopi ob obisku gozdov.

Cepljenje izvajamo na dva načina:

1. Pozimi mora med prvim in drugim cepljenjem preteči 1 mesec, tretje cepljenje sledi čez 9 mesecev, četrto čez tri leta, peto pa do 60. leta na pet let, nad 60. letom pa na tri leta.
2. V času klopov je presledek med prvim in drugim cepljenjem 14 dni, nato pa sledi po istih časovnih razmakih. Zaščita se pojavi šele po drugem cepljenju.

Cepljenje izvajamo tudi v Železnikih (trenutno v Selcih) v Zasebni ambulanti družinske medicine, Branko Košir dr. med. Za cepljenje se je potrebno naročiti na telefonsko številko 04 510 17 17. Cena vsakega cepljenja je trenutno 29 €.

slika 3

KAJENJE

IN NOV KADILSKI ZAKON

V letošnjem avgustu je stopil v veljavo nov kadilski zakon, ki prepoveduje kajenje v zaprtih prostorih. Za razliko od prejšnjega zakona nov zakon prepoveduje kajenje v vseh zaprtih javnih in delovnih prostorih. V skladu z zakonom je bilo s strani uprave konec avgusta dano obvestilo o prepovedi uporabe tobačnih izdelkov v prostorih Domel-a. Kajenje je dovoljeno samo na točno določenih označenih mestih. Za nekaj besed o kajenju smo prosili tudi doktorja Branka Koširja iz zasebne ambulante Železniki. Ta nam je posredoval naslednji članek.

Branko Košir
dr. med.

KAJENJE

Nobeden se ne rodi kot kadilec, saj kajenje ni naravna človeška potreba. Prve izkušnje s cigaretami največkrat segajo v mladostniško radovednost in nepremišljenost. Prvo cigareto spremljajo omotica, kašljanje, slab okus v ustih in slabost. Močna želja po pomembnosti in odraslosti premaga vse slabosti, ki jih prinaša kajenje. Z iskanjem priložnosti za novo cigareto postane kajenje sčasoma odvisnost. Še več – po nekaj letih postane kajenje tako avtomatizirano, da se kadilec od 20 pokajenih cigaret spomni le 2 ali 3.

S tem, da postane nekdo odvisen od cigaret, se sooči šele takrat, kadar nima cigaret.

Vsak kadilec ve, da je kajenje škodljivo in da slabo vpliva na zdravje, saj to piše na vsaki škatlici cigaret. O tem pa le redko razmišlja in nevarnost podcenjuje, opustitev pa prelaga na večni »jutri«, na dan, ko se bodo težave ali bolezen pojavile. Na žalost je takrat za opustitev kajenja pogosto prepozno.

Ob vsakem vdihu kadilec vdahne ogljikov monoksid, katran, nikotin in še približno 4000 snovi, od katerih jih vsaj 70 povzroča raka.

Bolezni, ki so povezane s kajenjem, so:

- kronični bronhitis (več mesecev na leto kašelj in izkašljevanje sluzi)
- kadilec dobi vsakih 10 let 1 kilogram katrana v pljuča. Ocenite svojo okvaro pljuč z izpolnitvijo vprašalnika na: <http://freeweb.siol.net/bra307/vprasaniki.html>
- rak na pljučih (v 1 letu kajenja radioaktivne snovi v cigaretne dimu povzročijo približno toliko sevanja, kot da bi 250 x slikal pljuča z rentgenom)
- srčni infarkt (kajenje vpliva na oženje žil in na hitrejši nastanek arterioskleroze, kar slabi fizično sposobnost kadilcev, poslabša se jim spolna moč, zveča se možnost zapletov na srcu, v možganih in žilju)
- rak v ustni votlini, grlu, na jeziku in v želodcu
- rana na želodcu, dvanajsterniku
- srčno popuščanje, povišan pritisk, slabši vid in slabša telesna razvitost otrok, ki se rodijo materam kadilkam

V Sloveniji letno umre 3000 ljudi, ki so povezani s kajenjem, od tega večina pred 65. letom. Kadilec izgubi 10 do 20 let življenja.

tobačni cvet

Kajenje škoduje vsem, ki vdihavajo dim, tudi nekadilcu, ki se zadržuje v prostoru, kjer se kadi.

Cigaretetni dim se ne zadržuje samo v prostoru, kjer se kadi, ampak se razširi po celotni hiši ali stanovanju.

Kajenje zelo malo da in veliko vzame.

Opuščanje kajenja:

Večina kadilcev je že vsaj enkrat poskušala s prenehanjem kajenja. Enim je uspelo opustiti kajenje prvič, drugim je to uspelo po večkratnih poskusih. Enim je to uspelo samim brez težav, drugim zaradi odtegnitvenega sindroma, ki nastane zaradi odvisnosti kadilca, to ne uspe brez pomoči drugih.

Tistim, ki se jim ne uspe odvaditi samim, priporočamo nakup obližev, ki jih je potrebno imeti prilepljene vsaj tri mesece, nato pa preiti na žvečilne gumije, ki jih uporabljate ob želji po kajenju. Če to ne uspe, je potrebno obiskati osebnega zdravnika, ki vam bo pomagal z napotitvijo na delavnico »Odvajanje kajenja«, ki poteka v okviru CIND-i programa ali pa vam bo predpisal tablete, ki zmanjšujejo odvisnost.

Nekaterim pomaga hipnoza.

Če se kadilec ali kadilka zavestno ne odloči opustiti kajenja, ne pomaga nobena terapija ali drugače rečeno: »Kajenje je v glavi!!«

Koristi ob opustitvi kajenja:

- povečajo se samozavest, samozaupanje in samospoštovanje
- telo takoj začne izločati strupe
- takoj se zmanjša možnost za obolenja
- dihanje postane lažje (hoja v hrib), večini padeta srčni utrip in pritisk
- kašljanje se počasi umiri
- psihično in fizično počutje se izboljša
- vrneta se normalna občutka za voh in okus
- koža postaja bolj prekravljena, napeta, izgubi rumenkasto siv odtenek
- če pokadite eno škatlo cigaret dnevno, v desetih letih privarčujete za en avto

Povzeto po literaturi IVZRS.

NEKAJ PODATKOV O KAJENJU

Janja Kozjek

Dandanes so življenjski pogoji iz dneva v dan težji in naše zdravje je vedno bolj ogroženo. Ohranjanje zdravja je nenehen boj z vsemi škodljivimi dejavniki, ki nas obkrožajo in ogrožajo. Eden izmed njih je kajenje.

Statistični podatki kažejo, da vsaka pokajena cigareta skrajša kadilčevo življenje za 5 minut. Če kadite 20 let v povprečju eno škatlo dnevno, ste pokadili 146.000 cigaret in za to v povprečju porabili 14.600 evrov, če stane ena škatlica 2 evra. Torej ste pokadili oz. zakadili en dober avto!!!

Ena cigareta ustvari dva litra dima, ki vsebuje najrazličnejše kancerogene snovi, ki lahko povzročijo raka.

Pokajene snovi vstopajo skozi pljučne alveole namesto kisika in potujejo neposredno v kri. Pri tem gredo preko jeter, ki so najpomembnejši presnovni in razstrupilni organ v telesu. Kadilci pip vdihavajo še škodlivejši dim od cigaretnega.

Že nekaj sekund po vdihu cigaretni dim doseže možgane. Približno 2 mg nikotina iz ene pokajene cigarete povzroči močan napad, ki nadalje povzroča naraščajočo odvisnost. Odvisno od odmerka, deluje nikotin stimulativno ali pomirjujoče. S posebno raziskavo, pozitronsko emisijsko tomografijo možganov, so znanstveniki ugotovili, da imajo kadilci 40 % manj encima dopamina (prenašalec v živčnem sistemu), ki je nujno potreben za dobro počutje organizma. To je razlog za zasvojenost, ker manjša stopnja razgradnje dopamina povzroča večjo potrebo po kajenju.

Nikotin neposredno oži tudi drobne žile – kapilare. Vdihani nikotin deluje sočasno z

oglikovim monoksidom. Katran se nabira na dihalni površini pljuč, kjer preprečuje naravno gibanje dlačic, ki se nahajajo na njeni površini in skrbijo za čiščenje dihalnih poti.

Rekli boste, zakaj nekateri kadijo vse življenje, pa jim nič ni. Tudi za to obstaja razlog. Vsaka pljuča imajo svoj lasten sistem molekul, imenovanih glutationi (sistem GSH), ki odločajo o tem, kako močno bodo poškodovane celice zaradi cigaretnega dima.

KAJENJE IN KOPB

Kajenje je skoraj edini razlog za nastanek kronične obstruktivne pljučne bolezni (KOPB). Kadilci imajo jutranji kašelj za nekaj običajnega in dostikrat trdijo, da se brez cigaret ne morejo odkašljati. Vendar je prav kronični kašelj pogosto prvi znak bolezni, ki ostane spregledana in zato nezdružljiva. Težko sapo, ki se sprva pojavlja le ob naporih, kadilci pripisujejo slabi telesni pripravljenosti. Edino učinkovito zdravlilo, ki ustavi napredovanje bolezni, je opustitev kajenja. Po nobeni doslej znani poti se že nastale škode, ki jo je povzročilo kajenje, ne da popraviti. Najpogostejše se diagnoza KOPB postavi v tisti fazi bolezni, ko je bolnik že invalid. Z zdravlili lahko težave samo nekoliko olajšamo, v napredovalni fazi bolezni so bolniki pogosto odvisni od aparata, ki dovaja kisik.

KAJENJE IN RAK

Cigaretni dim vsebuje številne rakotvorne snovi. Od desetih bolnikov s pljučnim rakom jih je v povprečju devet kadilcev. Znižuje se starostna meja obolenja za pljučnim rakom, zboleva vedno več žensk. V začetku tega stoletja, ko kajenje še ni bila splošno razširjena razvada, je bil pljučni rak izjemno redek, tako rekoč neznana bolezen. Kajenje je tudi glavni dejavnik tveganja za raka ustne votline in grla. Kadilci pogostejše zbolevali za rakom požiralnika, želodca in črevesja. Tudi rak sečnega mehurja, prostate in ledvic je pogostejši pri kadilcih.

Kajenje je dejavnik tveganja za razvoj raka dojke, raka materničnega vratu, levkemije, kožnega raka, raka trebušne slinavke in raka v otroštvu.

KAJENJE IN BOLEZNI SRCA IN OŽILJA

Pri kadilcih so pogostejše bolezni srca in ožilja, ki so na splošno največji ubijalec v sodobnem svetu. Kajenje pospešuje nastajanje ateroskleroze

in s tem povezanih bolezni. Pogostejša sta srčni infarkt in možganska kap. Pri kadilcih je tveganje, da bodo umrli zaradi možganske kapi, dvakrat večje kot pri nekadilcih. Pri ženskah, ki kadijo in jemljejo kontracepcijske tablete, je tveganje za srčni infarkt 20 krat večje kot pri nekadilkah.

KAJENJE IN DRUGE TELESNE BOLEZNI

Kadilci so bolj nagnjeni k okužbam. Za četrtno vseh ran na želodcu je krivo kajenje. Gravesova bolezen, ki se kaže kot pretirano delovanje ščitnice, je v 80% povezana s kajenjem, kadilci imajo običajno hujšo obliko bolezni in huje prizadete oči. Kajenje je povezano s prezgodnjim nastankom sive mrežnice in nekaterimi drugimi boleznimi oči, ki lahko okvarijo vid in povzročijo slepoto. Pogostejša so obolenja zob in dlesni. Sladkorna bolezen je pogostejša pri kadilcih. Sladkorni bolniki, ki kadijo, prej postanejo odvisni od uporabe insulina v injekcijah, pri njih se tudi pogostejše razvijejo ledvični zapleti sladkorne bolezni. Pogostejši so zlomi kolka zaradi osteoporoze, pri zlomih dolgih kosti se kosti pri kadilcih veliko počasneje zarastejo. Upočasnjeno je celjenje ran. Četrtno primerov luskavice sproži kajenje. Povečano je tveganje za nekatere redkejšje kožne bolezni. Kadilci pogostejše obolevajo zaradi depresije.

KAJENJE IN NOSEČNOST

Nosečnice-kadilke ogrožajo zdravje še nerojenemu otroku. Otroci kadilk imajo v povprečju nižjo porodno težo, že ob rojstvu imajo v povprečju slabšo pljučno funkcijo. Pri njih so pogostejše okužbe in alergije v prvih letih življenja. Tudi astma je pogostejša pri otrocih kadilk. Dostikrat so takšni otroci tudi po rojstvu izpostavljeni cigaretnemu dimu, ki škodi njihovemu zdravju. Poleg tega postanejo otroci kadilcev pogostejše kadilci kot otroci, ki nimajo tega zgleda.

VPLIV KAJENJA NA SPLOŠNI VIDEZ

Z leti dobijo kadilci značilen videz, ki jih že na prvi pogled loči od nekadilcev. Spremlja jih tudi neprijeten vonj, ki ga je zelo težko prikriti. Kadilcem se hitreje stara koža, pospešeno se guba koža, pogosto ima kadilec pri 40 letih enako zgubano kožo kot nekadilec pri 60 letih, koža je tanjša in slabše prekrvljena. Zobje se obarvajo rumeno, pri strastnih kadilcih so obarvani tudi nohti in koža na rokah. Kadilci veliko pogosteje smrčijo kot nekadilci in imajo pogostejše motnje dihanja med spanjem.

ODVAJANJE OD KAJENJA

Večina kadilcev je že velikokrat poskusila prenehati kaditi. Številnim kadilcem to tudi uspe, večjem delu pa žal ne. Za to je več razlogov. Med najpogostejšimi je pojav abstinenčnega oz. odtegnitvenega sindroma. Pojavi se, ko našemu telesu odvzamemo nekaj, na kar je bilo navajeno. V primeru kadilcev je to nikotin, močan strup, ki dokazano povzroča fizično odvisnost. Kadar ga ni v zadostni količini, nastajajo številne težave, kot so živčnost, razburjenost, slabša koncentracija, povečan apetit ... Pogosto so te težave tako izrazite, da nekdo, ki želi prenehati kaditi, zelo hitro ponovno prižge cigareto in ne uspe doseči želenega cilja-postati nekadilec.

V današnjem času je kajenje kot razvada zelo razširjeno. Na žalost je v porastu zlasti pri otrocih in ženskah. Vsi dobro vemo, da je redno kajenje cigaret zelo škodljivo, tako za lastno zdravje kakor tudi za zdravje ljudi, ki so v naši bližini; naši otroci, prijatelji, sorodniki, sodelavci ...

Ne glede na zakonodajo, ki prepoveduje kajenje, je odločitev, ali bomo kadili ali ne in ni važno kje, naša in v naši glavi. Že odločitev, da prenehamo s kajenjem, je prvi korak k cilju. Vsekakor pa si postavimo cilj, kjer opredelimo, kdaj bomo prenehali s kajenjem. Naredimo si plan, kako bomo do tega cilja prišli, s kakšnimi težavami se na poti lahko srečamo, kaj storiti, ko nas premami, da bi »eno prižgali«. Ker prihaja novo leto, je to dobra prelomnica, da si rečeno, da bomo prenehali s kajenjem. Pri doseganju cilja sta najpomembnejša dejavnika vztrajnost in trma. Določiti si moramo tudi materialno nagrado, s katero si bomo ob dosegu zastavljenega cilja kupili nekaj, kar si običajno ne bi (potovanje, zlatnino, boljši avto ...). Pripravimo si hranilnik in vanj vsak dan vrzimo evre, ki smo jih privarčevali, ker nismo kupili cigaret.

Danes tržišče ponuja kar nekaj oblik pomoči pri odvajanju od kajenja. Obstajajo tudi društva za pomoč pri odvajanju od kajenja:

(<http://www.ne-kadi.com/>, <http://kadilci.net/posledice-kajenja/pomoc->

http://www.cdk.si/soutripanje/st44/odvajanje_od_kajenja.htm...itd...) pri-odvajanju-cigaret/; ...). Včlenitev v takšna društva je smiselna, še posebej, če že v naprej vemo, da sami ne bomo zmogli.

Obstaja tudi literatura, ki pomaga na poti odvajanja.

http://www.cdk.si/soutripanje/st44/odvajanje_od_kajenja.htm...itd...)

V začetku novembra je na brezplačni telefonski številki **080 27 77** začel delovati telefon za pomoč pri opuščanju kajenja.

Ne oklevajmo in ta trenutek začnimo razmišljati o sebi, svojih navadah in razvadah ter prisluhnimo svojemu telesu. Na žalost ponavadi to storimo šele takrat, ko že zbolimo.

Vsem želimo lepe božične in novoletne praznike z željo, da ostanemo zdravi in da čim več kadilcev v naslednjem letu postane nekadilcev!

Viri:

- revija Calinews - Nikola Lakiča dr. med.
- internet

NAJLEPŠI

MESEC V LETU

Andreja Kenda

Za december velja, da vsi malo ponorimo, kar se tiče zapravljanja, kupovanja daril in letanja od trgovine do trgovine. Na vso nervozo pa pozabimo, ko z darilom nekomu polepšamo dan, mu izvabimo nasmeh na lica in iskrice v oči. In daril so seveda najbolj veseli otroci, zato smo se odločili, da jih malo povprašamo, kako in kaj razmišljajo o decembrskih obdarovalcih.

Na vprašanja so odgovarjali otroci iz vrta pri osnovni šoli Železniki, in sicer iz skupin Pikapolonice in Petelinčki.

Kdo so decembrski dobri možje in kdo od njih vas obdaruje?

Luka K. – Miklavž.
Nina – Božiček.
Lara – Parkeljini.
Luka Š. – Dedek Mraz.
Nina P. – Snežak.
Teja – Prinesejo prdnim otrokom.
Nina P. – Če pa nisi priden, ti pa palco prnese.
Luka Š. – Božiček ne obstaja, v Ameriki je dedek Mraz, Miklavž je pa tuki.

In kakšne so bile vaše želje?

Špela – Da bo prinesel punčko.
Luka K. – Jest pa tovarnjak z garažo.
Vid – Ta modro krtačko pa jabolko.
Ema – Jest še nisem nič pisala.
Staš – Plug, kablo, prikolco.
David – Ta pravo ribico.
Jan – Avtocesto.
Luka S. – Spidermana, ki spušča mreže.

Kam pa pismo odložite?

Špela – Na okno na polico.
Teja – Na mizo.
Nina – V hodnik.
Sebastjan – Pod pručko, da mi ga ne odpihn timer.

Kdaj Miklavž peče piškote?

Tilen – Pozimi, ko je rdeča barva na nebu.
Luka Š. – Zvečer peče piškote, ker gledam oranžno nebo.
Špela – Pri nas že dons.
Vid – Pri nas pa podnev.

In kje vam pusti darila?

Lara – Na mizi.
Špela – V dnevni.
Jan – V peharju.

Kako trije dobri možje sploh pridejo do nas in od kod?

Luka Š. – Iz neba.
Nina R. – Iz kočije une.
Nik – Iz sank.
Maja – Z jelenčki pride, skozi dimnik.
Nik – Iz vesolja.
Teja – Iz cerkve.
Jan – Dedek Mraz pride z Ratitovca.
Staš – Božiček pa z božičkove gore.
Denis – Ja, z nogami, kako pa!

Kdo so pa njihovi spremljevalci?

Nik, Luka, Nina – Palčki, angelčki, parkeljini, jelenčki.

Ali se kaj bojite parkeljnov?

Vsi iz skupine Metuljčki – Neee!
Vsi iz skupine Pikapolonice – Jaaa!
Lara – Parkeljini poredne otroke vzamejo in privežejo na škarfo.
Sara – Mojo Saro je že zvezov.
Nina P. – V parkelne so tud eni fanti oblečeni.
Lan – Če si priden, ti pa nagrado prnesejo.

Kaj pa naredite, če slučajno pridejo v hišo?

Tian – Pr nam je že pršov u hišo, pa ga je Miklavž ven napodu.
Staš – Ati jih ven napodi.
Denis – Ati jih z metlo nažge.
Ines – Se skrijem!

Kaj pa naš lokalni dobri mož, ki naše otroke, pa tudi njihove starše, razveseljuje že toliko let? Gospoda Janeza Lotriča sem povprašala, v kateri vlogi dobrega moža najraje nastopa, pa kdo skrbi za njegovo pošto, kako in s kom pride k otrokom in kaj vendar počne vseh ostalih enajst mesecev v letu?

Vsekakor sem najraje v vlogi DEDKA MRAZA, ki je skreirana zelo lokalno in se iz leta v leto spreminja le toliko, kolikor je novih dogodkov. Letos, na primer, bomo kar nekaj govorili o

poplavih itd. Miklavž sem bil nekaj sezon le na Andrejevem sejmu. Božiček pa le enkrat v hotelu Kanu.

Za vso pošto pri nas za Triglavom skrbijo živali. Živali so tudi moje spremljevalke. V spremstvu bi bili lahko še: Rdeča kapica, Martin Krpan in še druge osebe iz pravljic, pa se mi zdi, da ni prave volje pri nekaterih ...

S Triglava se seveda pripeljemo s sanmi, na katerih so tudi darila za bolj ali manj pridne otroke.

Vse ostale mesece smo precej delovni, saj je potrebno pripraviti ogromno daril. V današnjem času ne gre brez sponzorjev, zato se je potrebno tudi z njimi dogovarjati - torej dela dovolj.

Zanimivih dogodkov je vsako leto kar nekaj, da pa bodo ostali še v prihodnje, jih zaradi otrok ne bi razkrival, ker potem ne bodo več tako enkratni.

Lahko le povem, da so to čudoviti, nepozabni trenutki.

MEDOBČINSKE ŠPORTNE IGRE

Aleksander Volf

27. Medobčinske športne igre se počasi iztekajo in se bodo končale z zaključnimi športnimi tekmovanji v odbojki, hokeju v dvorani, pikadu in košarki. Tudi na letošnjih igrah smo do sedaj osvojili nekaj ekipnih zmag. Naj omenim zmago žensk v kegljanju ter zmagi moških v plavanju in namiznem tenisu.

Žal vam lahko trenutno posredujem uradno le delne ženske in moške ekipne rezultate.

EKIPNI REZULTATI – ŽENSKE (Po 5-ih športnih panogah)

MESTO	EKIPA	TOČKE	kegljanje	tenis	kros	kolesarstvo	plavanje
1.	ADACTA d.o.o.	300,0	0	0	100	100	100
2.	OSNOVNE ŠOLE	230,0	25	50	80	0	75
3.	ZVEZA ZAPOSLENIH ZUNAJ OBČIN	214,6	37,5	100	20	57,1	0
4.	ZDRAVSTVO - OKRAJ	206,1	62,5	75	40	28,6	0
5.	ALPINA	135,7	0	0	0	85,7	50
6.	DOMEL	125,0	100	25	0	0	0
7.	DRUŠ. UPOK. ŠKOFJA LOKA	117,9	75	0	0	42,9	0
8.	DRUŠ. UPOK. SELŠKE DOL.	101,8	87,5	0	0	14,3	0
9.	ODEJA	71,4	0	0	0	71,4	0
10.	ETIKETA	60,0	0	0	60	0	0
11.	ALPLES	50,0	50	0	0	0	0
12.	JELOVICA	25,0	0	0	0	0	25
13.	DRUŠTVO INVALIDOV ŠK. LOKA	12,5	12,5	0	0	0	0

EKIPNI REZULTATI – MOŠKI (Po 6-ih športnih panogah)

MESTO	EKIPA	TOČKE	kegljanje	tenis	kros	kolesarstvo	mali nogomet	namizni tenis
1.	DOMEL	308,2	78,6	42,9	0	0	86,7	100
2.	DRUŠ. UPOK. ŠKOFJA LOKA	266,7	64,3	28,6	50	43,8	0	80
3.	INDRAMAT	249,6	85,7	14,3	0	56,3	93,3	0
4.	OBMOČNA OBRTNA ZBORNICA	245,1	100	57,1	0	81,3	6,7	0
5.	TCG UNITECH	238,9	71,4	0	25	62,5	80	0
6.	ALPLES	216,2	92,9	0	0	50	73,3	0
7.	STARMAN d.o.o.	193,8	0	0	100	93,8	0	0
8.	ŠIBO	187,5	0	0	12,5	75	60	40
9.	KLADIVAR	183,1	14,3	100	0	68,8	0	0
10.	LTH ŠKOFJA LOKA	178,3	50	0	37,5	37,5	53,3	0
11.	ETIKETA	175,0	0	0	87,5	87,5	0	0
12.	ZRŠ - ZAVOD, RADIO, ŠOLE	157,1	57,1	0	0	100	0	0
13.	ZDRAVSTVO - OKRAJ	145,7	0	85,7	0	0	0	60
14.	KLUB ŠKOFJELOŠKIH ŠTUDENTOV	100,0	0	0	0	0	100	0
15.	ALPINA	75,7	35,7	0	0	0	40	0
16.	TERMO	75,0	0	0	75	0	0	0
17.	MARMOR	71,4	0	71,4	0	0	0	0
18.	SLIKOPLESKARSTVO FERLAN	66,7	0	0	0	0	66,7	0
19.	NIKO	62,9	42,9	0	0	0	20	0
20.	RUDNIK ŽIROVSKI VRH	62,5	0	0	62,5	0	0	0
21.	CENTER SLEPIH I.P.	53,3	0	0	0	0	33,3	20
22.	DIFA	46,7	0	0	0	0	46,7	0
23.	ZVEZA ZAPOSLENIH ZUNAJ OBČIN	32,1	0	0	0	18,8	13,3	0
24.	GORENJSKA PREDILNICA	31,3	0	0	0	31,3	0	0
25.	DRUŠTVO INVALIDOV ŠK. LOKA	28,6	28,6	0	0	0	0	0
26.	EGP ŠKOFJA LOKA	26,7	0	0	0	0	26,7	0
27.	MERCATOR	25,0	0	0	0	25	0	0
28.	DRUŠ. UPOK. SELŠKE DOL.	21,4	21,4	0	0	0	0	0
29.	JELOVICA	13,4	7,1	0	0	6,3	0	0
30.	ODEJA	12,5	0	0	0	12,5	0	0

O končnih rezultatih 27. Medobčinskih športnih iger vas bom obvestil v naslednji izdaji Mozaika. Zahvalil bi se vsem, ki ste bili prisotni na teh igrah. Obenem bi vas povabil na 3. Zimske medobčinske športne igre.

Skupinska slika po napornih igrah v tenisu.

Nogometaši so zasedli končno 3. mesto.

Ob iztekajočem letu 2007 pa bi vam zaželel veliko veselja, zdravja, predvsem pa da tudi v letu 2008 ne bi pozabili na razne športne aktivnosti.

Lep športni pozdrav!

SANKANJE

POLETI IN POZIMI

Vili Rakovec
Predsednik SD Domel

Le kako bo to izgledalo? Sankanje, poleti? Pa še velika nagrada Evrope. Za povrh pa še strma cesta skozi Lajše. To so bili pomisleki večine obiskovalcev tekmovanja. Po ogledu drznih voženj tekmovalk in tekmovalcev pa pomislekov ni bilo več.

Pa pojdimo od začetka. Na tekmovanjih za Veliko nagrado Evrope v sankanju na saneh s kolesčki, ki sta bili organizirani v Švici in Liechtensteinu so slovenski tekmovalci dosegli odlične rezultate. Zato smo se odločili, da bomo tekmovanje za 3. veliko nagrado Evrope organizirali v Sloveniji. Kljub začetni negotovosti ob izbiri primerne proge/ceste smo vedno bolj prihajali do spoznanja, da bo cesta skozi Lajše prava izbira. To so potrjevale tudi izkušnje s podobnih prog, na katerih so se odvijala tekmovanja za Pokal Avstrije v sankanju na saneh s kolesčki, saj so naši tekmovalci praviloma na hitrih in tehnično zahtevnih progah dosegali najboljše rezultate.

Poleg tega pa je bila celotna cesta na novo preplastena z asfaltom, saj so spodnjo polovico proge preplastili le dobra 2 tedna pred tekmovanjem. Tako je bila za progo uporabljena cesta od odcepa za Lajše na cesti Dražgoše - Kropa, iztek pa je bil na odcepu za Preval v Spodnjih Lajšah. Dolžina proge je bila 1407 m, višinska razlika pa 176 m.

Jedro organizacijskega komiteja pod vodstvom dr. Jožice Rejec smo sestavljali člani, ki smo sodelovali že na vseh velikih tekmovanjih, ki jih je organiziralo Sankaško društvo Domel. Kljub temu pa organizacija tekme v sankanju na saneh s kolesčki na nekaterih področjih zahteva drugačen pristop.

S postavitvijo odbojnih ograj, ki so bile uporabljene tudi v času tekmovanja, smo pričeli v soboto, 18. avgusta. Odbojne ograje smo pripeljali iz Dolenje vasi in s Soriške planine. Dokončno so bile odbojne ograje postavljene v soboto, tik pred začetkom tekmovanja, ko so bili zaprti še vsi dovozi na progo. Naj omenim, da je bilo ob progi postavljeno več kot 850 dolžinskih metrov

odbojnih ograj, poleg tega pa so bila nevarnejša mesta zavarovana tudi z balami sena, ki jih je bilo ob progi preko 100.

Tekmovalci Sankaškega društva Domel so pričeli s pripravami že sredi meseca maja. Po strmih, manj prometnih cestah so nabirali izkušnje in testirali opremo. Preizkusili so tudi cesto v Lajšah, seveda z nekaj rezerve, kajti vseh odbojnih ograj pač ni bilo mogoče pred treningom postaviti in po treningu pospraviti. V torek pred tekmovanjem je bil omogočen trening vsem slovenskim tekmovalcem, v sredo pa je bila proga odprta tudi za treninge tekmovalcev iz tujine.

Ker se na tekmovanje ni prijavil noben tekmovalec iz Italije, smo bili kar malo razočarani. Prijavljeni pa so bili skoraj vsi tekmovalci, ki se na tekmah za Pokal Avstrije v sankanju na saneh s kolesčki uvrščajo na stopničke za zmagovalce. Tako je bilo na Veliko nagrado Evrope v sankanju na saneh s kolesčki, ki je bila organizirana 25. in 26. avgusta 2007, prijavljenih 63 tekmovalk in tekmovalcev v kategoriji enosedov in 5 posadk v kategoriji dvosedov. Tekmovanja so se udeležili tekmovalci iz Avstrije, Liechtensteina, Nemčije, Švice in Slovenije.

Poleg časa posamezne vožnje smo merili tudi en vmesni čas. Za mnoge pa je bil najbolj zanimiv podatek o hitrosti na najhitrejšem delu proge. Da se bodo dosegale hitrosti preko 80 km/h smo kar napovedovali, da pa bodo presegale 90 km/h, pa ni upal napovedati nihče.

Ob delih, ki jih j bilo potrebno še postoriti v sobotnem dopoldnevu, pred začetkom voženj za trening je čas kar prehitro minil. Že na sestanku vodij ekip so bili vodje ekip opozorjeni na velike hitrosti, ki jih bodo tekmovalci dosegali.

Sobotni tekmovalni program je obsegal 2 vožnji za trening v kategoriji enosedov in eno trening vožnjo v kategoriji dvosedov. 1. trening vožnja, ki se je začela ob 12. uri, je potekala gladko, praktično brez zastojev. Tako je bilo vse do številke 46, ki jo je nosil Dominik Apolloner. Kljub temu

da je progo vozil prvič, je šel »na polno«, z minimalnim zaviranjem. V prvi kombinaciji ovinkov v Zgornjih Lajšah je napravil napako, zaradi katere ga je odbilo na nasprotno-zunanjno stran ceste, kjer je prebil odbojno ograjo in zletel s ceste na travnik. Tekmovalca so oskrbeli in ga s helikopterjem odpeljali v Klinični center v Ljubljano. Vsi smo se oddahnili, ko smo izvedeli, da ima le manjšo urezino na bradi in udarec v prsni del, brez zlomov. Tako smo ga že v nedeljo lahko videli, ko se je sprehajal ob progi in fotografiral tekmovalce. Po popravilu odbojne ograje smo nadaljevali s tekmovanjem, ki je spet potekalo tekoče, brez prekinitev. Druga trening vožnja v kategoriji enosedov in trening vožnja v kategoriji dvosedov sta ravno tako potekali brez zapletov, kar nas je zelo veselilo, saj je bilo po nesreči Apollonerja kar nekaj zahtev po skrajšanju proge. Gledalci so lahko uživali v hitrih in drznih vožnjah tekmovalcev ter se veselili odličnih časov, ki so jih dosegli slovenski tekmovalci.

Po zaključku sobotnega tekmovalnega dela je sledila še svečana otvoritev tekmovanja. Tekmovanje je odprl župan občine Železniki Mihael Prevc, ki si je z zanimanjem ogledal tudi del samega tekmovanja in pohvalil organizacijo. Po svečani otvoritvi pa je sledil še krajši zabavni program, ob katerem se nas je lahko tudi večina organizatorjev malo oddahnila od napornega dneva.

Nedeljski tekmovalni program je obsegal 2 vožnji v kategoriji enosedov in eno vožnjo v kategoriji dvosedov. Slovenski tekmovalci so želeli potrditi odlične rezultate s sobotnih treningov, ostali pa so se jim hoteli čimbolj približati in če se le da, tudi prehiteti. Ob bučnem spodbujanju gledalcev so slovenski tekmovalci še bolj »grizli«. Tako je v Sloveniji ostalo kar pet od devetih naslovov zmagovalca Velike nagrade Evrope v sankanju na saneh s kolesčki. Med zmagovalci so bili na veliko veselje gledalcev tudi naslednji člani Sankaškega društva Domel: Martin Berce v kategoriji šolarjev, Luka Bernik v kategoriji dečkov in Jure Potočnik v kategoriji članov. Res lep uspeh in vzpodbuda tudi za naprej.

Po zaključku tekmovalnega dela je sledila še podelitev priznanj najboljšim. Pred podelitvijo sta prisotne nagovorila še minister mag. Janez Božič in predsednica organizacijskega komiteja dr. Jožica Rejec. Zahvalila sta se prostovoljcem za njihov prispevek pri organizaciji prireditve in zaželela organizatorjem še veliko uspeha pri organizaciji nadaljnjih prireditev. Sama podelitev je potekala v sproščenem in veselem vzdušju. Upravičeno. Uradni del prireditve smo lepo spravili pod streho, obisk gledalcev je bil velik, piko na i pa so dodali še tekmovalci z odličnimi rezultati.

Naj se ob tej priliki zahvalim vsem, ki ste kakorkoli pripomogli k uspešni izvedbi te prireditve. Posebna zahvala gre našemu generalnemu sponzorju tovarni Domel d. d., občini Železniki in vaščanom vasi Lajše.

Pa naj ob zaključku poročila o Veliki nagradi Evrope v sankanju na saneh s kolesčki povzamem še delček iz govora ministra mag. Janeza Božiča, ki je rekel, da izgleda, da je tudi »Oni zgoraj« videl naš trud in prizadevanja ter nam naklonil 2 dneva toplega in sončnega vremena. Da, tudi tu so se uresničile naše želje. Da bi bilo še večkrat tako.

V nadaljevanju poletno/jesenske sezone so se naši tekmovalci udeležili še treh tekem za Pokal Avstrije v sankanju na saneh s kolesčki in ene tekme v Italiji. Tudi na teh tekmovanjih so dokazali, da rezultati v Lajšah

niso bili naključje in da se z veliko kvalitetnega treninga lahko dosega odlični rezultati.

Pred začetkom zimske sezone tekmovalci nabirajo moči na kondicijskih treningih v telovadnici osnovne šole v Selcih. Nizke temperature pa že napovedujejo prihod zime. Ko sneg pobeli Soriško planino, se aktivnosti članov Sankaškega društva Domel usmerijo najprej v izdelavo naravne sankaške proge Drauh, nato pa na organizacijo čim večjega števila treningov. Tekmovalci se bodo letos udeležili treh tekmovanj za Interkontinentalni pokal, FIL-ovih mladinskih iger in državnega prvenstva, poleg tega pa kakega tekmovanja za mlajše kategorije v bližnji Avstriji.

Na Soriški planini pa bomo v mesecu januarju in februarju organizirali tudi dve tekmovanji v sankanju s športnimi in samotežnimi sanmi, ki bosta točkovani tudi za Pokal Slovenije v sankanju s športnimi in samotežnimi sanmi. Čeprav so ta tekmovanja izvedena na tekmovalnih progah, pa se jih udeležuje veliko število rekreativnih sankačev, ki se za tako tekmovanje primerno opremijo. Želja organizatorjev je, da bi sankanje spet postalo tako množična rekreacija, kot je bila nekdaj, ko si vsak še ni mogel privoščiti smuči.

Največji sankaški dogodek v Sloveniji v letu 2008 pa bo vsekakor zaključna tekma za Evropski pokal v sankanju s samotežnimi sanmi. Tekmovanje bo na sankaški progi Zakraj v Dolenji vasi organiziralo Športno društvo Dolenja vas. Člani Sankaškega društva bomo s svojimi izkušnjami in delom pomagali pri izvedbi prireditve in želimo si, da bi tudi ta najatraktivnejša zvrst sankanja zaživela v Selški dolini.

Na tekmovanjih na Soriški planini in v Dolenji vasi bomo veseli obiskovalcev, še bolj pa tistih mladih fantov in deklet, ki bi se radi začeli ukvarjati s tekmovalnim sankanjem. Vabimo vas, da se nam pridružite. Ne bo vam žal, saj je sankanje v družbi vrstnikov prav prijetno, tako da na mraz večkrat kar pozabite.

NOGOMETNI

KLUB ŽELEZNIKI OSTAL BREZ IGRIŠČA

Niko Bertoncelj
predsednik NK Železniki

Katastrofalne poplave, ki so prizadele Železnike, so uničile nogometno igrišče. Na igrišču je bilo več kot 2 m vode, ki je uničevala vse pred seboj. Odnoslo in uničilo je štiri gole 5 x 2 m z mrežami, klopi za rezervne igralce in zgornji gol. Podrlo je ograje za goli in ob cesti. Za zgornjim golom je bila polietilenska mreža na štirih stebrih 36 x 6m, za spodnjim golom pa je bila ograja sestavljena iz betonskih mrež na 22 stebrih 42 x 6m. Ko je voda odtekla, je na igrišču ostalo ogromno naplavin, večinoma mulj. Več kot 120 registriranih igralcev iz sedmih ekip je ostalo brez igrišča. Treningov ni bilo možno izvajati, saj nimamo pomožnega igrišča. Vse prvenstvene tekme smo odigrali v gosteh. Zahvaljujemo se vsem klubom na Gorenjskem, ki so nam to omogočili.

Od leta 1990 je igrišče poplavilo že štirikrat in vedno je ostalo na njem polno mulja, ker je igrišče nižje od glavne ceste, parkirišča Tehnice in Dom opreme, tako da voda ne odteče in se mulj vsede. Po zadnjih poplavah smo se odločili, da igrišče nasujemo na nivo Dom opreme. Ko je v Železnikih potekala intervencija po poplavah, se je glavni štab odločil, da igrišča ne bodo čistili z mehanizacijo, ker je bilo veliko bolj nujnih del. Z mehanizacijo so čistili vrtove, športni objekt pa ni bil v javnem interesu.

Postalo nam je jasno, da moramo stvar zapeljati drugače, če hočemo nekaj premakniti. Dne 27.9. smo se obrnili na g. Durjava pri Vodnogospodarskem podjetju Kranj (VGP) in se dogovorili za čiščenje igrišča in nasutje s prodrom iz Sore, na nivo Dom opreme. Tudi občina kot lastnik igrišča se je strinjala s takim načinom sanacije. VGP Kranj bi delo opravil brezplačno, saj iščejo prostor za odlaganje odvečnega proda. Ko smo po dveh tednih vprašali na VGP, zakaj ne pričnejo z deli, so nam odgovorili, da je na občini prišlo do blokade, ker naj bi bilo igrišče predvideno za izlivno cono. Športni objekt naj bi postal »izlivna cona« in ta »izlivna cona« je pri manjših poplavah polna v nekaj minutah, potem pa voda gre naprej in

10 cm in 25 cm mešanice kremenčevega peska in šote ter zatravitev. Predvidene so ograje in mreže okrog igrišča, namakalni sistem, razsvetljava in potrebna športna oprema. Vrednost projekta je 360.000 EUR, pri čemer je upoštevano tudi čiščenje in nasutje po tržnih cenah. S tem bi Železniki pridobili odličen in kakovosten objekt, ki bi polepšal staro mestno jedro in omogočil nogometnemu klubu normalno delo.

Seveda se vprašamo, ali smo sposobni tak projekt tudi finančno pokriti. Skupaj z občino smo se prijavi na poseben razpis Fundacije za šport, ki je namenila 500.000 EUR za športne objekte uničene v poplavah. Nogometna zveza Slovenije bo prispevala 25.000 EUR v materialu, del sredstev naj bi dobili od ministrstva za šolstvo in šport, del od občine kot lastnika objekta, išče pa se tudi sponzor, tako da bi igrišče dobilo ime ARENA.

V četrtek, 8.11.2007, je bilo pri županu dogovorjeno, da se pristopi k sanaciji nogometnega igrišča po prej omenjenem projektu.

Istovrstno z nasutjem bo potekalo rušenje starih garderob, novo stavbo pa bomo dokončali do pomladi.

Zahvaljujemo se vsem donatorjem, županu Mihaelu Prevcu, Cirilu Tušek in vsem, ki so nam kakorkoli pomagali pri projektu.

zaliže hiše Na plavžu. Ko smo intervenirali pri županu, smo dobili odgovor, da se nekateri prebivalci naselja Na plavžu ne strinjajo z dvigom nivoja igrišča. Pogovarjali smo se s krajanji in nihče ni imel nič proti. Na zboru krajanov naselij Na plavžu, Trnje in Racovnik, ki je bil 20.10., je župan v uvodu izpostavil tudi problem nogometnega igrišča, vendar ni bilo negativnega odziva prisotnih. Proti koncu razprave sem tudi sam vprašal, če kdo nasprotuje nasutju igrišča, vendar ni bilo odgovora.

Preteklo je že več kot mesec dni, na igrišču pa je še vedno mulj. Med tem časom pa člani NK Železniki nismo šli v ilegalo, ampak smo intenzivno iskali pot do rešitve nastale situacije. V začetku oktobra si je igrišče ogledal strokovnjak iz Belgije, ki je v Sloveniji zadolžen za izgradnjo igrišč z umetno travo, ki jih sofinancira UEFA. Odločil se je, da bo s sodelavci iz Slovenije izdelal idejni projekt sanacije nogometnega igrišča. Po dveh tednih so firme Zeleni inženiring s.p. Ljubljana, Fitolab d.o.o. Ljubljana in Domo sports and Leisure Grass g. Bart Hendrickx Belgija brezplačno izdelale projekt novega igrišča v Železnikih. V projektu je predvideno čiščenje igrišča, nasutje, niveliranje, drenažni sistem, tampon finega peska

NOVOLETNA

NAGRADNA KRIŽANKA

	predstojnik občine	področje pod Emirjevo oblastjo	potreba po hrani	kos-tumog. Vogelnik	kemijski znak za Cink	tuje moško ime	japonska drsalka Midori	tkanina v keprasti vezavi	ime slikarke Kobilice		svetovno prvenstvo	sol oljne kisline	napredek	znak pred epileptič. napadom	
mesto v selški dolini			20							reka v selški dolini					zadnja in prva črka abecede
odstop od namere, umik							13		8	znamenit. Železnikov rdeči križ	4				
stavčno ločilo					teniški rekvizit						am. pesnik Pound				
tip romun. terensk. vozila				središče vrtenja izrael. pol. Aba			država v tuji državi	vrsta večje papige							
nateg-nitev						ožina na Malaki Lado Ambrožič				atlet Boldon				vrsta čutila	ugankar. revija
	razpre-delnica		21					oranžada	predlog bivališče umrlih			pretakanje solz	18		
	veliki tropski plazilec	vrsta puške s spiralasto cevjo	južno am. velika kača	krzno mad. jagnjet								sumer. bog zemlje		veroizpov. verstvo	
središče gorenjske						otočje ob zah. obali Irske					osnovno živilo				
divja mačka					različna samoglasnika	alpinist Krničar	2				bogastvo gozdvov osnov. poj. geometrije	9			
konica				noju podob. ptič različna soglasnika				osebni zaimek	vrh v Karavankah sl. smuč. tekač Jani					znamenito gledal. v Buenos Airesu	nekdanja svobodna posest
lepenka					5		Tomo Križnar	vrsta reakcije		člov. pod. žival vnetje aorte	22				
oseba iz biblije					predpražnik drag kamen							zadelek pri rokometu			
element dihanja				vrv			12	hud živčni pretres	19			ilovica		11	
kravica				barva pri kartah velika mor. riba				rimski bog jeze umor				hal. kem. element TV vodit. (Barbara)	3		
kemijski element (La)							brezalk. pivo leg. zimbab. voditelj Joshua	6			del tedna otrok (množina)				
	strah pred nastopom	am. slikar (Wyatt)	gl. mesto Mongolije	14				15			7		mitološki letalec	slov. kipar (Zdenko)	
alkaloid v čaju						sl. op. pevec Rajko									
telesna poško-dba						goveja maščoba	17			ptica iz rodu vranov					iskalka biserov
tovarna v Kamniku				začetnici radij. nap. Karolija		kratrica za imenovanik solmizac. zlog		krajevna skupnost	Lado Ambrožič	naočniki iridij	16				
žagan les s kvadrat. premerom	10							javna razglas. poroke				večno mesto			
oblika žen. imena Ana							indijsko narodno žensko oblačilo	1					natrij		

Nagrade za novoletno križanko:

1. nagrada: vikend paket v Catežu (izven sezone, po dogovoru, petek-nedelja) - 80 EUR
2. nagrada: karta za savno/bazen - 25 EUR
3. nagrada: karta za bazen - 16,50 EUR

Nagrade prispeva Svet delavcev podjetja. Križanko s pravilno rešenim geslom pošljite ali oddajte do 1.1. 2008 v kadrovski oddetek (Darinki Seki). Izžrebani nagajenci (ke) bodo o nagradi pisno obveščeni do 26. 1. 2008, objavljeni pa bodo tudi v prvem naslednjem glasilu Mozaik v letu 2008.

1	2	3	4	5	6	7	8	9	10	11	12	13	14
			15	16	17	18	19	20	21	22			

DOMEL®

Zahvala

za pomoč pri odpravi posledic neurja
dne 18. septembra 2007

Domel d.d.

Otoki 21, Železniki

Predsednica uprave
dr. Jožica Rejec